

DOMOVINA

in KMETSKE LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana
Puccinjeva ulica št. 5. II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 8. L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L — Posamezna številka 60 cent.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Silovito vojskovanje na vzhodni fronti prehaja v novo obdobje. Ruski naval še ni v ničemer pustil in nemška vojna poročila odkrito priznavajo, da so nemške čete izpraznile nekatera znana mesta, med njimi Krasnodar na Kavkazu, Rostov ob Azovskem morju in Vorosilovgrad ob Doncu. Vse to pa ne preseneča, ker

ni nikaka skrivnost več, da se je nemško vrhovno poveljstvo odločilo za novo obrambno črto, ki bo močno skrajšana, zato pa tem bolj učvrščena.

Razume se po sebi, da niso znane nikake podrobnosti, kod bo držala nova nemška obrambna črta; eno pa vemo zagotovo. Nemške čete se iz sedanjih strahovitih navalov ruskih čet v redu umikajo in se Rusom ne posreči, da bi kje zajeli večje edinice. To se je zgodilo samo pri Stalingradu, kjer je 6. nemška armada vztrajala za vsako ceno in s skrajnim žrtvovanjem, da je lahko nemško vrhovno poveljstvo medtem izvršilo nove premike svojih čet in da je obenem privedlo rezerve, s katerimi se zdaj združujejo na novi obrambni črti tiste nemške čete, ki se po določenem načrtu umikajo pred boljševiskimi klesčami. Ob znani nemški vojni tehniki smo lahko prepričani, da bo novo obrambna črta predstavljala zelo trd oreh za rusko strategijo.

Vsekakor so Rusi imeli do sedaj neprimerno večje izgube kakor Nemci in njihovi zavezniki. Tako brezobzirnega žrtvovanja množic in materiala pač doslej še ni zabeležila svetovna zgodovina. Ranjenci, ki so bili z letali prepeljani izpred Stalingrada v nemško zaledje, so o tem izpovedali marsikaj značilnega. Tako je neki nemški stotnik izpovedal, da si kar ni mogoče predstaviti, kdor sam ni videl, s kakšno silo in besnostjo navaljujejo boljševiski. To so pravcati plazovi in poplave tankov, topov in drugega orožja. Stotnik šteje 26 let in je bil že večkrat odlikovan zaradi posebnega poguma, vendar pravi, da je bilo treba spričo grozne sovjetske premoči pri Stalingradu res jeklenega srca, da človek ni podlegel uničujoči moči sovjetskega orožja.

Vse to kaže, da hočejo boljševiski za vsako ceno doseči odločitev pred letošnjo pomladjo. Zato tako brezmejno tvegajoče žrtvujejo vse, kar le morejo spraviti na fronto. Znano je, da je Stalin že od prvega dne vojne in celo že v miru mobiliziral vse moške od 15. do 65. leta starosti. Nadalje je naglo zamenjal ruske delavce po tovarnah z ženskami in je odpisal na bojišče vse, ki lahko nosijo puško. Obenem je izkoristil zavezništvo s kitajskim poglavarjem Čangkajskom, da je dobil od tam nove delovne sile. Na stotisoče Kitajcev, moških in žensk, je bilo prepeljanih na Uralsko področje, kjer so v tvornicah orožja in po rudnikih zamenjali ruske delovne sile. Vse to — pravijo poročila iz Berlina — nam pojasnjuje ogromne sovjetske rezerve in nas silijo k temu, da ne gojimo upanja, da bi se mogla nekega dne sovjetska armada zrušiti zaradi pomanjkanja ljudi. Zrušila se bo morda iz drugih razlogov, toda ne zaradi pomanjkanja sredstev.

Nemška poročila o bojih in operacijah na vzhodni fronti so odkrita, kar je tudi razumljivo.

Nemški narod je bister in si ne da ničesar prikrievati, razen tega je pa vodstvo docela povezano z narodom v enoto in je zato potrebno, da je narod v tako usodnih časih podrobno informiran o stanju na fronti, da sproti sam presoja in sprevidi, kaj je treba storiti za rešitev pred navalom boljševisma. Nemška poročila pravijo o sedanjem umiku na novo obrambno črto: Umik predstavlja za vsako vojsko ognjeni krst. In to preizkušnjo so oborožene sile OsI odlično prestale. Na nobenem kraju se boljševiskom ni posrečilo spremeniti umik, ki se je povsod izvršil v najlepšem redu in z najboljšo železno disciplino, v zmedenem beg. Kjer pa je bilo treba sovražnika po vsej sili ustaviti, se je tudi to zgodilo. Poročila navajajo za primer vojevanje pri Stalingradu in pa zadržane italijanske divizije »Julia«. Umik izpred Sta-

Bliža se pomladno delo na vrtovih

Glasilo našega Sadjarskega in vrtnarskega društva je pravkar izšlo v trojni skupni številki v počaščenje tridesetletnice svojega obstanka. Med raznimi poučnimi članki je zlasti važno kratko navodilo g. Josipa Štreklja: »Kako bomo letos sejali vrtnine?«

Iz znanih razlogov bo letos pri nas težko dobiti dovolj semena tistih sort, ki so se za naše razmere dobro izkazale. Toliko težje bo to, ker so le redki zelenjadarji vzgajali seme doma, čeprav se je toliko priporočalo. Kar ni v domači zalogi, bo treba dokupiti in se zadovoljiti tudi z manj vrednimi sortami in s slabšo kakovostjo. Toda oskrbimo si čimprej, kar manjka!

Pred nakupom preglejmo najprej svojo zalogo semena iz prejšnjih let. Ako ni na zavitkih napisano leto pridelave ali če je bilo seme hranjeno v prevročem ali v vlažnem prostoru ali nedozorelo, preizkusimo kaljivost! Tudi pri nakupljenem semenu se ne moremo zanesti na kaljivost. Kalilni poskus napravimo tako, da določeno število zrn vložimo med moker pismen papir in to položimo na rob krožnika; na dno krožnika pa nalijemo nekoliko vode, da jo papir vpija po potrebi. Tako pripravljeno seme s krožnikom postavimo na toplo (okoli 25° C), n. pr. vrh pečice nad štedilnikom. Po številu izkličilih semen preračunamo odstotek kaljivosti in po tem tudi gostoto setve. Brez te preizkušnje se rado dogodi, da ostanejo posejane grede prazne.

Gnojimo s čim zrelejšim gnojem plitvo ob pobočjih jarkov, da se hitro razkroji, nikar pa ne globlje podkopavati gnoja na dno jarkov! Sejmo le v vrste! S priroten količkom napravimo brazdice ob napeti vrviči približno trikrat tako globoke, kakor je seme debelo. V narejene brazdice polagamo seme v primerni razdalji, prisujemo

s čeljustmi grabelj in potlačimo, da ni praznin ob semenu, ker bi sicer strohnelo. Razdaljo brazdic določimo po velikosti vrtnin v doraslem stanju. Pri setvi na široko se potrebuje štiri do petkrat več semena, zakaj nepokrito ali premalo pokrito seme ne kali zbog pomanjkanja vlage in ga navadno ptice pozobljajo, pregloboko sejanemu pa odmre klica, preden doseže površje zemlje, ker poprej porabi vso hrano iz semenskega jedra. Da je v taki setvi nemogoče rahljati zemeljsko skorjo, da je težavno in počasno delo, zlasti pletev, je na dlani. Koder je težka in morda še nekoliko kepasta zemlja, prisujemo seme v brazdicah s kompostom ali s humozno prstjo.

Gomolje krompirja sadimo v 60 cm oddaljene vrste po 40 cm narazen. Gomolje polagamo v jamice z očesi navzgor. Nizki fižol sejemo v 50 cm oddaljene vrste ali pa tudi v kupčke (grme) po 5 do 6 zrn skupaj. Natiški fižol (preklar) pa sadimo po 5 do 6 zrn v razdalji 60 cm po dve vrsti na gredo. Pred setvijo postavimo kole in v jamice okrog kolov položimo seme. Večje število semena določna razmeroma manjši pridelek. Buče sadimo na razdaljo 150 cm po tri rastline za en grm. Ako položimo večje število semena, izrujemo slabotnejše rastline po izkallitvi in pustimo le tri najkrepkeje. Seme buč in vseh bučnic pa polagamo v zemljo s konico navzdol.

Seme vrtnin pred setvijo razkužimo s ceretonom, da obvarujemo rastline hudih glivičnih bolezni!

lingradu in s Kavkaza je bil sicer potreben, toda z umikom osnih sil se je bojišče že doslej skrčilo za več sto kilometrov, tako da je nova črta bolj na gosto zastražena s četami OsI. H temu pa naglo dohajajo še nove rezerve iz zaledja v glavna žarišča borbe. Ker se je fronta tudi bolj približala domovini, so lahko vojskujoče se čete bolje oskrbovane s hrano in orožjem. Še nekaj pripominjajo k temu berlinska poročila:

v bojne črte prihaja novo orožje, ki ga je nemška industrija izdelala jeseni in pozimi.

O tem bi se dalo — pravijo v Berlinu — veliko povedati, kar pa se sme iz razumljivih razlogov samo omeniti. Prišel bo čas, ko se bo tudi o tem lahko rekla kakšna večja beseda.

O razvoju bojev na vzhodni fronti je podalo nemško vojno poročilo od 17. t. m. naslednjo sliko: »Sovražnik skuša na vzhodni fronti z vedno novimi oddelki, ki jih namesto izkrcvalih meče v bitko, priti z obkoljevalnimi in prodornimi operacijami do odločilnega uspeha. Nemške armade preprečujejo z nezlomljivim odporom, elastičnim bojevanjem in odločnimi protinapadi sovražnikov namen in mu prizadevajo vedno iznova najtežje izgube.«

Pri Novorosijsku in na nekaterih drugih točkah kubanskega mostišča podvzeti sovražni napadi so bili odbiti z velikimi krvavimi sovražnikovimi izgubami. Zimska bitka med izlivom Dona in ozemljem severno od Kurska, je zopet pridobila na silovitosti. Sovražni konjeniški oddelek, ki je ob srednjem Doncu prodril v nemško zaledje, je bil odrezan od zvez z zaledjem in gre uničenju naproti. Med odmikalnimi pokreti iz loka reke Donca na odrejeno skrajšano obrambno črto sta bili po načrtu in brez motenj s strani sovražnika izpraznjeni mesti Rostov in Vorosilovgrad.

Na fronti med Volhovom in Ladoškim jezerom ter pred Petrogradom je sovražnik spet prišel v napad na široki fronti. Napadi pa so se zrušili v osredotočenem ognju vseh vrst orožja.

Pogosto so zadnji čas v nemških vojni poročilih navedbe, da prihajajo angleški in ameriški letalci nad zapadno nemško področje vznemirjati prebivalstvo. Brezobzirno mečejo rušiline in zači-

galne bombe. Nemško vojno poročilo od 15. t. m. je navedlo, da so prejšnji večer padale sovražne bombe na nekatera kraje zapadne Nemčije, predvsem na vasi. Prebivalstvo je imelo izgube, predvsem v Kölnu. Povzročena je bila škoda zaradi požarov, predvsem na stanovanjskih poslopih. Osem izmed napadajočih bombnikov je bilo samo ta večer sestreljenih, 4 nadaljnja letala pa so bila sestreljena podnevi ob obali Rokavskega preliva. Seveda tudi nemški letalci pogostokrat pohite čez Rokavski preliv, da se maščujejo nad Angleži, ki jim je metanje bomb iz zraka očitno najnovostavnejši in najljubši način vojskovanja.

Na Tuniskem bojišču je zadnje čase živahno delovanje obojestranskih izvidniških patrol.

Zelo ostre so borbe v zraku. Zadnji čas je bilo sestreljeno prav znatno število angleških in ameriških letal, razen tega so italijanski bombniki napadli pristaniške naprave v Alžiru in Tebruku in povzročili obsežne požare. Dne 14. t. m. pozno zvečer so sovražna letala v več valovih metala bombe raznega kalibra in zažigalne lističe na mesto Milan ter so povzročila hudo škodo na mnogih civilnih poslopih. Doslej je bilo ugotovljenih 16 mrtvih in 224 ranjenih. Dve izmed štirimotornih letal sta treščili na tla. Nadaljnji sovražni letalski napad, ki je bil izvršen na italijansko mesto Spezzio, je zahteval eno smrtno žrtev in 22 ranjenih.

Med državami, ki se zadnji čas vedno odločneje bori proti boljševismu, je Bolgarija. Nedavno noč je bil v Sofiji ustreljen od nekega komunističnega atentatorja general Lukov, vodja združenja legionarjev in odločen nasprotnik boljševisma. General Lukov je bil zelo znan bolgarski oficir, saj je bil od leta 1935. do 1938. vojni minister. Štiri krogle so ga zadele, ko je šel ponoči s hčerko domov. Na kraj umora sta prihitela notranji in vojni minister. Veliko število sumljivcev je bilo prijetih. O borbi Bol. irije proti boljševismu je prav te dni objavil uradni bolgarski list »Dnes« uvodnik, ki pravi: Vojna proti Rusiji zanima vso Evropo, toda za Bolgarijo je boljševiska nevarnost mnogo večja kakor za ka-

terokoli drugo državo v Evropi. Angleži in Američani so Sovjetski zvezi že dovolili velike krajevne koncesije, med njimi tudi bolgarsko obalo Crnega morja, torej četrtino bolgarske zemlje. Nesmiselno bi bilo verjeti, da boljševiki ne bi hoteli za zmerom tam ostati, če bi nekoč stopili na bolgarska tla. V ostalem je znano, kako Angleži in Američani delujejo v korist emigrantnih vlad iz Jugoslavije in iz Grčije v škodo Bolgarije. Churchill in Eden sta ponovno izjavila, da ne bodo samo Makedonija, Tracija in pokrajine ob Moravi odtrgane od Bolgarije, temveč še nekateri drugi predeli. Spritno vsega tega si je lahko predstavljati, — naglašala »Dnes« — v kak položaj bi zašli Bolgari, če bi prišlo do angleško-boljševiške zmage. Dnevnik zato zaključuje: »Bolgari moramo ostati hrabri in pripravljeni za borbo, da bomo branili svojo zemljo. Pripravljeni moramo biti, da damo, če bo treba, tudi svoj prispevek v krvi za dosego tega cilja.«

Kadar kokoši hirajo

Ze je spet poživljen naš kokošji rod, že je sv. Neža storila svoje. Je splošna želja, da bi bilo čimveč jajc poceni na trgu. Rejci perutnine naj posvetijo kokošim čimvečjo nego. O boleznih, ki povzročajo mnogo škode in preglavic, je g. dr. Janko Koren napisal v glasilu naših rejcev koristno in poučno razpravo.

Kokoši bolehalo zaradi številnih različnih bolezni, a znaki vseh teh so skoraj isti ali pa vsaj podobni.

Znaki, ki jih skoraj pri vseh boleznih opažamo, so: bolna žival preneha jesti, hujša, šepa, pogosto odpira kljun in večkrat trpi na driski ali pa zapeki. Kako često se ponavlja isti znak pri najrazličnejših boleznih, naj pokaže razmotrivanje o vzrokih hujšanja oziroma mršavljenja perutnine. Če se podrobno zanimamo za vzroke mršavljenja in jih štejemo, bomo brez posebnega truda našli kar kakih 50 na prvi mah. Če pa še kaj bolj brskamo, jih verjetno naštejemo še nekaj več. Ker bi bilo preobširno, če bi si hoteli posamezno ogledati vse vzroke, jih bomo prešteli raje po skupinah zajedavcev, in sicer si bomo ogledali skupino, ko nastopi hujšanje zaradi — notranjih in zunanjih — skupino, ki trpi zaradi zastrupljenj, in skupino, ki boleha zaradi kužnih bolezni.

Zajedavci škodujejo napadeni živali na tri načine,

in sicer ji jemljejo hrano, jo vznemirjajo s svojim gibanjem in vbadanjem ter končno z izloče-

vanjem strupov slabijo napadeni organizem in s tem povzročajo mršavljenje. Skupino notranjih zajedavcev tvorijo predvsem razne eimerije — povzročiteljice kokcidioze —, o katerih je bilo že precej napisanega, toda še vedno pre malo. V preteklem avgustu je največji del piščancev bolehal, hiral in poginjal prav na kokcidiozi, katere karakteristični znak je hitro napredujoče mršavljenje, driska in zaspanost živali. Poleg kokcidioze povzročata naglo mršavljenje obolele živali še kokošja malarija, toksoplazma ter še nekaj drugih bolezni, ki pa so v naših krajih bolj redke. Drugi del skupine notranjih zajedavcev tvorijo razne gliste in trakuļe, ki so po navadi glavni krivci slabega napredovanja in rasti piščancev. Razen mršavosti, ki se ne da popraviti niti z najboljšo hrano, povzročajo gliste in trakuļe šepavost perutnine, krče in pogosto odpiranje kljuna. Vsak perutninar bi moral v poletnih mesecih vsaj enkrat izvršiti kuro proti črevesnim zajedavcem.

Nič manj nevarni niso kožni zajedavci, ki pogosto oberejo debelo žival do kosti in kože.

Razne uši in pršice počasi, vztrajno in sigurno slabijo napadene živali. Najlaže in najceneje se bori perutnina proti kožnim zajedavcem tako, da ji pripravimo mivko pomešano z žveplenim cvetom ali s tobaki prahom, da se v tem perutnina lahko koplje vsak dan. Če pa je žival po kožnih zajedavcih močno napadena, moramo uporabiti razne masti, ki so v to svrhu pripravljene. Ni pa priporočljivo uporabljati petroleja, ki lahko povzroči močno zastrupljenje z znaki naglega hujšanja, ohromelosti, slabosti ter odmiranja kože. Razna namerna zastrupljenja, ki so pri perutnini precej pogost pojav, navadno ne povzročajo hujšanja živali, ker zastrupljena perutnina naglo pogine. V industrijskih področjih ter v okolici tovarn pa je treba pri iskanju vzrokov mršavosti vedno upoštevati tudi možnost zastrupljenja.

Tretja skupina vzrokov hujšanja perutnine pa so kužne bolezni,

in sicer v glavnem naslednje: kolera, kužni nahod, difterija ali davica, tuberkuloza, kokošja spirohetoza in streptokokozna. Skupni znak vseh naštetih bolezni je očitno hujšanje. Posamezne bolezni pa imajo še svoje posebne znake, kakor n. pr. pri koleri, kjer kokoši trumoma in naglo cepajo, pri kužnem nahodu, kjer se iz nosa cedi obilen sluzasti izcedek, pri difteriji ali davici opažamo otekline okrog oči in nosa, gnojne naslage v grlu in težko dihanje; pri tuberkulozi opažamo močno mršavost, dolgotrajno bolehanje in občo bledost, ki počasi napreduje; pri spiro-

hetozi, ki jo povzroča sila majhno bitje, ki živi in se razmnožuje v krvi, se pojavljajo skoraj isti zunanji znaki, le da se ti hitreje razvijajo in žival hitreje uničijo. Pri obolenju na streptokokozni je pa hujšanje edini bolezenski znak. Živali, v kateri so se silno razmnožile posebne bakterije, nazvane streptokoki, vidno hirajo kljub dobremu teku in dobri hrani. Če se hiranje takoj v početku ne opazi, napadeni živali ni več pomoči. V početku hiranja pa se da napredovanje bolezni prav lepo ustaviti s posebnimi injekcijami.

Tisočeri nasveti za raka

Če pomislimo na tisoče in tisoče revežev, ki trpe na raku in ki so spritno dejstva, da zdravilska veda še ni našla uspešnega sredstva, s katerim bi bilo raka mogoče ozdraviti, prej ali slej obsojeni na smrt, pač težko verjamemo, da bi bilo to grdo bolezen mogoče ozdraviti kar na 1800 načinov, kakor pravi neko čudno zanimivo poročilo iz Amerike.

Bilo je pred sedanjostjo vojno. Neka ameriška »družba za nadzorstvo nad rakom« se je po časopisju obrnila na javnost, naj pove svoje mnenje o tem, kako da se rak najuspešneje zdraviti. Odgovorilo je okrog 4000 ljudi, ki so dali skupno kar 1800 nasvetov za zanesljivo ozdravljenje ljudi, ki trpe na raku. Med temi nasveti so tudi ti-le:

1. Potresi meso, kjer človeka razjeda rak, s prahom na surovem maslu pečene žabe.
2. Položiti na rak-rano najprej živo krastačo, potem pa jo nadomestiti s takšno, ki je pravkar poginila.
3. Držati v roki živega krta, dokler ne pogine, zakaj krt učinkuje na raka kot magnet.
4. Jestti slanike, a samo takšne, ki so brez glav.
5. Dati na rak-rano živega vodnega raka brez nog ter ga držati na rani toliko časa, da pogine, nato pa rano izžgati.
6. Spiti kozarec vode, v kateri so se kuhale zelene želve.
7. Zmešati jabolčne pečke s prašičjo krvjo ter s to zmesjo mazati tisto mesto, kjer ima človek raka.
8. Bolniku dati na obraz kakšno tako živo žival, ki je ne pozna.
9. Uporabljati zmes suhih fig in mleka.
10. Človek, ki se hoče obvarovati pred rakom, ne sme pisemskih znamk lepiti z jezikom. Zadnji nasvet velja torej le za tiste, ki raka še nimajo. Kako pa je z drugim omenjenimi devetimi nasveti, si pa lahko sami mislite. Zadostuje, če pomislite, da tako svetujejo iznajdljivi Amerikanci.

M. Silvester:

O lovcih in tobaku

Vesele prigodbe med zeleno bratovščino

Dragi bralci! Ali poznate tiste vrste ljudi, ki se potepajo po šumi in preganjajo s svojimi pretrganimi psički zajce, lisice in srne? Mislim da! Toda, tega ne boste vedeli, da so skoraj vsi strastni kadilci. Ze pri lovcih starega kalibra in kova velja načelo, da kdor izmed zelene bratovščine ne uniči vsak dan gotove količine žlahtnega zeljišča, ni pravi lovec in se med tovariši ne sme prav nič ponašati, kakor se ne more ponašati že osivela majka, katera ne uniči dnevno gotovo število lončkov kofetka, pa naj že bo kakršen-koli.

Naslednje vrstice hočem posvetiti lovcem in tobaku. Mogoče vam bodo ugajale, ker se od te vrste ljudi le malokaj zve. Znaajo namreč držati jezik za plankami, kadar je treba. Drugače so pa jako zgovorni.

Pri jesenskih lovih nudi gotovo najlepši užitek opoldanski odmor v prosti naravi. Krog običajnega ognja, — pa če je potreben ali ne, — se zbere vse, kar utegne biti količkaj v zvezi z lovom.

Pri takih prilikah pozabimo navadno na vse vsakdanjosti klepetavega in zavistnega sveta. Skromna (ali pa tudi obilna) papca in debelotrebušen »putrh« razvežeta molčečim lovcem jezike. Ni torej zlodej, da bi se ob taki priliki ne uganila kaka poštna beseda. Začetno snov tvori navadno dopoldanski potek lova, pri čemer se izcimj marsikatera šegava pa tudi pikra na račun tistega, ki je bil pozabil doma »ravne šibre« in ki je bil deležen posebne lovske smole.

Pribiti pa moram, da med lovci ni zamere, in kdor bi kaj zameril, ta je mržen gost, katerega ne vidimo radi v lovski bratovščini! Zameriljevi so navadno le kaki »nobeč« petelinčki, katerih se ogiblje vsak pravi lovec. Nu, zdaj pa k tobaku!

Nekoč — bilo je že v pozni jeseni, — nas je poklicala lovska trobka k opoldanskemu počitku pri ognju. Mrzla jesenska burja se je že neprijetno valjevala skozi obleko. Tesneje smo obstopili slabi ogenj, ali boljše rečeno oblak dima, ki se je valil v postranski smeri iz zanetih

drv ter silll v usta in nos okrog te kadilnice stoječih lovcev. Ta neprijetnost, ki je vzbujala v očeh prizadetih prisiljene solze, je dala povod, da se je zasukal pogovor na tobak in njegove prijetnosti. Hvalili smo to dobroto blaga izpred prve svetovne vojne, grajali nadomestke v podobi listja bukke in jelenovega jezika; nekoliko smo pa tudi pozabavljali čez domačo robo.

V tak pogovor je naenkrat posegel debelušen lovec, ki je jel pripovedovati naslednjo dogodbo: »Nekoč sem se peljal s tovarišem po železnici, da se udeleživa lova pri graščaku Abiju kot gosta. V železniškem vozu je bilo precej ljudi. Moj tovariš, ki je rad lovil s posebno vnemo tudi dvonoge srnice, je naenkrat iztaknil poseben oddelek, v katerem je sedela boljša dama s svojo hčerko. — In trenutek nato sva že tičala poleg lepe dame. Moj tovariš se je vsedel namreč poleg nje, jaz pa nasproti. Ne trdim, da sem ravno jaz kak poseben sovražnik lepega spola; sem ter tja že pogledam rad kakšno »luštno«, toda na tej salamenski vožnji mi je hodilo vse nekam narobe in poleg tega so me trapile neke skrbi... saj veste, da je človek v takih primerih podoben divjemu petelinu, ki nič ne sliši in le slabo vidi. Nič slabega misleč in pa da preženem moreče misli, sem potegnil iz svoje mavhe pipo, katero sem pa pozabil že nekaj dni temeljito osnažiti.

Svojo staro pipo sem torej nabasal do vrha s pristnim »firerjem« in zapalil kupček, ki je štrlel iz pipe. Po možganih so mi rojile skrbi in to me je ravno napolnilo, da sem vlekaj iz svoje pipe kakor cigan. V nekaj minutah je bil oddelek voza napolnjen z gostim dimom. Pa ne smete misliti, da sem kak zarobljenec, ki ne pozna olike; ne, kaj sem hotel, saj veste: brige in skrbi!... Moj tovariš me je drezal z nogo, govoril z očmi, pa jaz nisem čutil ničesar, še manj se pa zavedal, da je moje početje skrajno nevljudno. Lepa gospa me je ošinila s strupenim pogledom. A ko je začelo bledolično dekletce kašljati in jo je dim dušil, je pograbilna gospa sunkoma mojo »fajfo«, hoteč mi jo iztrgati iz ust. Očividno pa ni poznala dama lastnosti pip in se je opekla ob pokrovčku, ki se je navzel od gorečega tobaka že precej gorkote.

Kaj se je nato vse dogodilo, tega vam ne morem natančno opisati, ker se je vršil cel prizor s kinematografsko naglostjo. To vem, da sem prestregel nekaj klofut in da sta nato frčala moja pipa in klobuk skozi okno, katero je bil pravkar

odprl moj tovariš. Bogme, to vam je bil čeden teater! Navsezadnje so me porinili z zedinjenimi močmi iz oddelka, zaloputnil pa menoj vrata in potegnili zaveso čez šipe. Seveda je moj prijatelj pomagal tisti — ne vem, kako bi ji rekel.

Prisegel sem mu na tihem večno sovraštvo, katerega pa seveda pozneje nisem držal, ker se lovci ne smejo sovražiti med seboj. K sreči smo bili blizu postaje C. Vlak se še ni ustavil docela, ko sem bil jaz že zunaj voza in jo urnih krač pobral vzdolž proge, da pridem spet do svojega klobuka in do preljube »fajfe«. Neobičajno hitrost sem pa razvijal tudi zato, ker mi je brnelo po možganih nekaj o pritožbi, postajenačelniku — in takem.

Šele, ko sem imel za seboj dobrih sto korakov, sem se sramežljivo ozrl in v svoje največje začudenje opazil, kako prepeljava moj tovariš »tisto« damo in hčerko po peronu, ter jima nekaj dopoveduje in se dobrika. To mi je bilo več kot dovolj. »Čakaj, prijatelj, jaz ti pokadim še z drugačnim tobakom!« sem si rekel in nadaljeval svojo pot z nekoliko zmanjšano hitrostjo. K sreči sem našel kraj železniskega tira svoj klobuk in »fajfo«; šel sem vzdolž tira do prihodnje postaje in se vrnil z obratnim vlakom domov.

Ta dan seveda ni bilo z lovom nič, zato sem jo pa ubral k zaročenki mojega tovariša, ki je bila ob enem tudi moja daljna sorodnica, in sem mu jo temeljito razgovoril. Bila je silo huda.

Pa čas izleci vsako rano. Z nekdajnim lovskim tovarišem sva si zopet dobra prijatelja in loviva kakor nekdanj, ko je vladalo — med nama še neskaljeno razmerje. Toda maščeval sem se le in na kak način? Ker sem razgovoril moji žlahtnici zaročenca, sem ji moral obljubiti nadomestilo. Tega pa nisem imel takoj pri roki in sem ji moral zastaviti svojo osebo. Tako sem jaz srečen zakonski mož, kakor je tudi moj tovariš, ki je poročil vdovo s priveskom. — Mislim pa, hvala Bogu, da sem jaz srečnejši od njega, ker smem kaditi poljubno, kjer in kadar hočem, a on sme to storiti le na skrivaj. Ali je nisem dobro pogruntal?«

Debelušni lovec je žel za svoje pripovedovanje odobravanje in namigavanje. Pa vse to ga ni razburjalo in strašilo, ker strah je imel samo pred vdovami in — medvedom. Slednje tvori drugo poglavje in pride na vrsto prihodnjic.

NORAH LOFTS

ŽENA V SUŽENJSTVU

»Vaš položaj se mi ne zdi prav nič pomilovanja vredn. Moja žena vam za gotovo ne da čutiti odvisnosti. V ostalem pa nihče ni povsem svoboden.« Besede so mu izzvenele neveselo in prešle v vzdih.

»Ne morem si predstavljati, da veste vi kaj o verigah, je menila Hestera.

»Vaše besede le dokazujejo, da nimate pojma, kakšne so stvari v resnici. Stopetdeset sužnjev je na naši plantaži, pa nobenega ne teže verige huje kakor mene.«

»Kakšen nesmisel!« je vzkliknila.

»Prav nič nesmisel, je odvrnil. »Sovražim to življenje, sovražim delo na plantaži, sovražim sladkor, sužnje! Razen moje matere in žene po cele dneve ne srečam človeka, če pa ga kdaj srečam — o čem se pogovarjamo? O sladkorju, sladkorju, sladkorju...« Tega pač nisem pričakoval od življenja. Nikdar nisem mislil, da bom nekoč priklenjen na ta kraj...«

Potem ji je razložil, kako se pridobiva sladkor, kako drobe stebela in čisti sirup, a Hestero so bolj kakor vse to zanimali ljudje, ki so opravljali vsa ta dela. Nekateri so bili mladi, nekateri stari, vsi pa le napol oblečeni. In povsod naokrog so stali pazniki z biči v rokah.

Ko sta si ogledala delavske kočice, sta znova zajahala. »Zdaj pa si morava ogledati še kraj, po katerem ima plantaža svoje ime,« je dejal Ambrož. Jahala sta nekaj časa ob potočku navzgor. Stezica, ki je bila izprva travnata, je postajala vedno bolj kamenita. Slednjic sta prispela do selišča, ki se je bliščalo v vseh barvah. Ambrož se je ustavil. »Konje morava pustiti tu,« je dejal in razjahal. Kamenje, po katerem sta šla peš dalje, je postajalo vedno večje. Nazadnje sta jima zaprli pot dve debeli, skoro meter visoki skali. Onkraj njih se je nahajal samotni prostor, komaj tako velik kakor soba in ves ograjen s krhkim kamenjem, tako da si prišel vanj le z ene strani. Sredi tega prostora je ležal kamen in izpod njega je klokotala voda. Ambrož je pokazal na ta kamen: »Po tem le izvira je dobila plantaža svoje ime. Lepo, kaj ne?«

Hestero pa je nenadoma obšla misel, da je njun izlet končan. V dveh urah, ki jih je bila prebila z Ambrožem, se je komaj utegnila spomniti svoje ljubezni. Ko pa je zdaj zrla v čisto vodo izvira — na tem samotnem kraju, kjer je imela občutek, da sta sama na svetu — se je polastila zavest, da najbrže nikdar več ne bosta tako sama. In o čem sta se ves ta čas pogovarjala? O sladkorju in sužnjih — zdaj pa je bilo vse pri kraju. Nikdar več se ji ne bo ponudila takšna prilika, če ne bo zdaj ubogala svojega telesa. Saj ni bilo treba nič besedi, le zgovoren pogled, s katerim ga bo prisilila, da se ji bo ozrl na polne ustnice, ki so hrepenele po njegovih.

Kakor da se je pokorila neki višji volji, je storila Hestera vse, kar je njeno telo hotelo. In kakor da je bil tudi Ambrož lutka, ki ga premika nevidni režiser, je stopil naprej, si položil roko okrog pasu in jo privlekl k sebi. Hotel jo je poljubiti, Hestera pa je kakor v viziji uzrla pred sabo blede, otožno smehljajoče se Filipino obličje — naglo se mu je iztrgala in stopila od njega, da je njegova roka omahnila v prazno. Za trenutek je nevarnost minila, Hestera je stekla med skalama, ko je nenadoma zaslišala moški glas. Nekdo je moral stati tam zunaj, nekdo, ki je klical Markhama. Stopila je naprej in zagledala je neznanega moškega. Bil je širokopleč a manjši od Ambroža, gosti lasje so se mu rdečkasto svetlikali, obleka pa je bila zmečkana, kakor da je spal v njej. Iz obraza mu je sijalo dvoje svetlih sivih oči.

»Oprostite mi, prosim,« je izpregovoril neznanec, »videl sem vas, ko ste jezdili sem gori, pa sem hotel izkoristiti priliko, da bi se nekaj pomenila. Nisem vedel, da je bila vaša žena z vami.«

»To ni moja žena,« je odvrnil Ambrož. »To

je gospodična Roonova, ki živi pri nas. Oprostite mi trenutek, Hestera. Kaj je, Lyddon?«

»Vem, da sem slab posredovalec,« je začel Lyddon, »a obljubil sem staremu metodističnemu duhovniku, da bom izpregovoril z vami.«

»Zaman izgublajte čas!« mu je Ambrož segel v besedo. »Tudi če bi mene pregovorili, da bi trpel njegovo delovanje, ne bi moje matere nikdar pripravili do tega. Sklenili smo, da ga ne pustimo več na plantažo, in pri tem ostane.«

»Bal sem se, da bo tako... Toda ko je bil zadnjič tu, je obljubil nekaterim mladim ljudem, da jih bo poročil in da bo krstil nekaj otrok, če se vrne. Ali mu ne bi mogli dovoliti, da bi izpolnil vsaj to obljubo? To vendar nikomur ne more škodovati.«

»Koristiti pa tudi ne,« ga je zavrnil Ambrož.

Lyddon se je okrenil. »Škoda, da mu ne morem prinesiti boljše vesti. Storil sem, kar sem mogel... Lahko noč, gospod Markham... Lahko noč, gospodična Roonova!« Zamahnil je s klobukom in se nalahno priklonil. Njegove svetle oči so se za nekaj trenutkov vpile v Hestero, da jo je obšlo neko nedoločno čustvo, ki ga z nobeno besedo ne bi mogla izraziti. Nato je zajahal konja.

»Prekleti črni apostol!« je mrmral Ambrož, ko je pomagal Hesteri v sedlo. Prišlo mu je na misel, da bi mu moral biti prav za prav hvaležen, — če ne bi bilo njega, se najbrže ne bi mogel upreti temu, kar bi se bilo zgodilo proti njegovi volji in bi utegnilo imeti neprijetne posledice.

»Zakaj črni apostol?« je vprašala Hestera.

»Zato, ker neprestano govori o tem, kako slabo da se godi črncem, kakšno žalostno življenje imajo ubogi sužnji, kako neusmiljeno da postopamo z njimi in kako da je suženjsvo sploh krivična zadeva. Nihče ne ve, od kod je prišel ta Lyddon. Kupil je Voyous Gard in od takrat zmeraj neti prepire.«

»Je poročen?«

»Ne.«

Molče sta nekaj časa jezdila dalje. Na ozki stezi, ki je vodila k stanovanjski hiši, sta zagledala Davida, ki jima je dirjal naproti.

»Kaj za vruga se je zgodilo!« je zamrmral Ambrož.

David je ustavil konja. Hestera je iz njegovega zmedenega jecljanja brž ugotovila, kaj je: Filipa so napadle porodne bolečine. Vzpodboda je konja in še preden je Ambrož doumel, za kaj gre, je bila že doma in je dirjala po stopnicah navzgor. V dveh skokih je bila pri Filipini postelji. Filipa, ki je ležala oblečena, jo je objela.

»Prihaja... prihaja...« je stokala. »Storite kaj... za božjo voljo... pomagajte mi...«

Ambrož je vstopil. Bil je bled in razburjen.

»Pojdite brž po zdravnika,« mu je zašepetala Hestera. »Tu nam tako ne morete nič koristiti.«

Ambrož je planil iz sobe. Slišala ga je, kako hiti po stopnicah. Iztrgala se je iz Filipinega objema in jo bodrila. »Vse bo dobro... Samo nič strahu... saj sem pri vas.« Pregovorila jo je, da se je slekla in zlezla pod odejo. Šele zdaj si je Hestera oddahnila. Imela je le eno željo: da bi se porod zavlekel, dokler ne pride zdravnik. Skuhala je čaja, a preden jo je utegnila Hestera pripraviti do tega, da bi ga popila je začela bolnica presunljivo kričati in in Hestera je z grozo spoznala, da bo prišel zdravnik prepozno. Sama bo morala pomagati pri porodu.

Ko sta Ambrož in zdravnik naposled prišla, je Filipa trdno spala. Na divanu pa je ležalo v mehkem gnezdu iz rut slabotno Neka. Hestera je pravkar pripravljala svež čaj. Ko je Ambrož vstopil, je pohitela k njemu in ga odvedla k divanu.

»Fant je,« je dejala tako ponosno, kakor da je otrok njen.

DEVETO POGLAVJE

Poslej je Filipa še bolj potrebovala Hestero, kajti zdravje se ji je le počasi vračalo, in le njenim rokam je zaupala otroka. Izkazalo se je, da ga ne bo mogla sama dojeti, taščinemu predlogu, da bi najeli črno dojiljo, pa se je z vso odločnostjo uprla.

»Te smem vprašati, kako si potem takem predstavljaš, da boš hranila otroka?« je jedko vprašala gospa Markhamova. »Ali pa naj ubogi črviček zavoljo tvoje nerazsodnosti pogine od lakote?«

»Saj mu bo Hestera dajala piti,« je odvrnila Filipa.

»Vendar enkrat nekaj, česar tvoja Hestera ne zmore!«

»Saj ga že krmi!« je ugovarjala mlada mati. »Dejala je, da bo močila v mleku kos platna, ki ga bo otrok sesal. Tako so krmili tudi otroka, ki ga je bila neka ženska povila na lafij.«

»Kje to dela?« je vzročila gospa Markhamova. »To je vendar skrajno nezdravo.«

»V njeni sobi.«

Filipa je še govorila, ko je stara gosna že odvihrala iz sobe. Vsa razkačena je hotela vdreti v Hestero sobo, a vrata so bila zaklenjena. Potrkala je.

»Kdo je?« se je oglašila Hestera.

»Jaz... takoj odprite! Kako se smete zaklenoti z otrokom? Kaj počnete z njim?«

Vrata so se odprla — besna je stara maff planila v sobo, tedaj pa je vsa osušla zaledala črnko Koro, ki je držala v naročju otroka in ga je dojila. V sobi je nastala tišina, slišalo se je le otročičkovo cmokanje z jezičkom. »Prosim, ne povejte ji tega...« je Hestera šepetaje prosila gospo Markhamovo, ki je počasi prehajala iz zlovolje v snoštljivo občudovanje. Brez besede je šla iz sobe.

V Watersheadu se naslednje dni ni nič izpremenilo. Tisti dan, ko so nesli otroka h krstu, je bil v hiši praznik, ki mu je kmalu nato sledil drugi, ko je namreč Filipa slavila svoj god in so bili povabljeni vsi bližnji in daljnji sosedje razen Bruce Lyddona z Joyous Garda. Mlademu možu je bilo doslej malo mar, da ga v Watersheadu niso radi gledali, zdaj pa je to globoko obžaloval. Lyddon je moral namreč na sebi spoznati resnico, da obstoja ljubezen na prvi pogled. Za sabo je ime trdo, polno nevarnosti življenje, v katerem ni bilo dosti prostora za romantiko. Od tistega trenutka, ko je prvič zagledal Hestero, se mu je zazdela edina ženska na svetu, ki je bila vredna njegovih želja. Sprva je mislil, da je gospodična Roonova nemara Markhamova prijateljica, ki ga je bila prišla obiskat, v svoje največje veselje pa je kmalu izvedel, da je bila deklica v zeleni jahalni obleki deportiranka, ki jo je bil Alfred Kyn podaril mladi gospe Markhamovi.

Dolge dneve je hodil Lyddon zbegan po svojem posestvu. Hodil je skozi prazne sobe svoje velike hiše in si v duhu slikal, kako lepo bi jih opremil, da bi ustvaril dostojen okvir Hesterini lepoti. Prigovarjal si je, da bo s časom pač zbledel spomin na nežni beli obraz, ki ga je vsepovsod preganjal. Sreče pa mu je tako neugnano hrepenelo po Hesteri, da je le z največjim naporom krotil svoja čustva. Vleklo ga je, da bi šel v Watershead in skušal govoriti z njo, a utegniti bi ji s tem le škodovati. Zato je sklenil, da ji bo pisal in jo v pismu poprosil za razgovor. In prvič v svojem življenju je Lyddon napisal ljubavno pismo, katerega vsebina je bila naslednja: »Rad bi vas nekaj vprašal, nekaj zelo važnega. Vas smem prositi za sestanek? Kdaj in kje, določite vi.«

Poklical je starega črna Andija in mu izročil pismo, z naročilom, naj ga odnese gospodični Roonovi v Watershead.

Lyddon? Bruce Lyddon z Joyous Garda ji je pisal? Kaj neki ji ima povedati ta človek? Filipa ji je bila med tem že povedala, da živi Lyddon in mladi Markham v sovražnih odnosih.

S kritičnim očesom je gledala Hestera to pismo. Pisava je bila strašna. A ker je bila Hestera še vedno tisto bitje, ki je svojčas iz gole radovednosti spustilo v gostiino »Pri Zlatem runu« razbojnika Druryja in z njim smrt, se tudi zdaj ni mogla premagati, da ne bi pogledala, kaj neki ji piše Bruce Lyddon.

(Dalje)

DOMAČE NOVICE

* **Prestolonaslednikova zahvala.** Na brzojavko, ki jo je poslal Visoki komisar ob srečnem rojstvu princeze Beatrice, je Prestolonaslednik princa Piemontski odgovoril: »Ganjena nad plemeniti, častitkami se princesa in jaz živahno zahvaljujemo vam in prebivalstvu za udeležbo pri našem velikem veselju. — Umberto Savojski.«

* **Papež proti letalskim napadom.** Papež je v teku sedanje vojne že ponovno pisal nekaterim nadškofom in kardinalom pisma, v katerih je ostro obsodil pokončevanje nedolžnega prebivalstva z letalskimi bombami. Pred dnevi pa je bila objavljena poslanica papeža Pija XII. nadškofu v Palermu. Poslanica vsebuje samo izraze bolesti in ugotovitve, da »so bili vsi napori Vatikana, da bi bila letalska vojna civilnemu prebivalstvu prihranjena, zaman.«

* **Ducejeva nagrada za rojstvo dvojčkov.** Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncema Stanislavu in Angeli Kušar iz Kleč pri Ljubljani nagrado 600 lir ob priliki rojstva dvojčkov.

* **Delo Visokega komisarja za izsušitev Barja.** Visoki komisar je 14. t. m. sprejel predsednika za osuševanje Barja Antona Keržmanca ter člana odbora Jakoba Vidmarja in Lojzeta Avšiča. Vzel je na znanje doslej izvršena dela na Barju. Sporočil je, da je splošni načrt za konec izsušitve Barja, ki je zelo važen za vso Ljubljansko pokrajino, že vzet v program izsuševanja ter predložen ministrstvu za kmetijstvo in gozdove. Izvesti se bo mogel ta načrt seveda le postopno, saj je potrebnih nad 80 milijonov lir. Visoki komisar je obljubil vso potrebno pomoč. Novica, da bo izsuševanje Barja končano, je zbudila v naši javnosti veliko zadoščenje in priznanje. Za najpotrebnejša dela v tem letu je dal Visoki komisar na razpolago 400.000 lir.

* **Komisarji okrajnih glavarstev pri Visokem komisarju.** 12. t. m., ob 10. dopoldne je prejel Visoki komisar v vladni palači komisarje okrajnih glavarstev Ljubljanske pokrajine. Okrajni komisarji so obširno poročali o vseh vprašanih, ki se tičejo političnega, gospodarskega in socialnega življenja Ljubljanske pokrajine. Eksc. Grazioli je dal navodla za bodoče delovanje s posebnim odnosom na prehrano, na podporno delovanje, živinske sejme in pobiranje mleka.

* **Martin Humek je umrl.** Ni slovenskega vrtnarja ali sadjarja, ki ne bi s spoštovanjem izpregovoril tega imena. Umrl je znameniti mož, zvest sin narode. Storil je za slovensko sadjarstvo in vrtnarstvo mnogo dobrega. Marsikaj je sam preizkusil in njegovim uspehi so danes last vseh slovenskih sadjarjev in vrtnarjev. Vendar se je tudi

še na stara leta, da, še v času svoje bolezni ne prestando izpopolnjeval. Dalo nam ga je Krško polje, rodil se je 1870 na Rakl. Po nižji gimnaziji je šel na učiteljsko, nato pa se je izpopolnjeval v sadjarsku, vrtnarski in čebelarški stroki na višjih šolah. Leta 1925. je stopil v pokoj kot višji sadjarski nadzornik. Poleg svojih izkušenj v vrtu, sadovnjaku in čebelnjaku, nam je zapustil bogato dediščino s svojim spretnim peresom. Tako si je med nami zagotovil trajen in časten spomin. Množica prijateljev in častilcev je spremljala zaslužnega moža v terek popoldne na pokopališče Sv. Križa v Ljubljani.

* **Smrt odvetnika Slavka Pretnarja.** V Metliki je umrl po kratki bolezni odvetnik Slavko Pretnar. Bil je šele 45 let star. Od mladih let je bil izredno čvrst in žilav in si je pridobil zelo lepe zasluge za razvoj slovenskega sporta. Njegova smrt je vzbudila obžalovanje v Beli Krajini kakor v rodni Ljubljani.

* **Smrt dobrega moža.** Po daljšem bolehanju je umrl v Ljubljani upokojeni strojevodja Jože Petrič. Star je bil 69 let. V svojem življenju je storil mnogo dobrega. Bil je ustanovitelj Pogrebnege društva železniških in državnih uslužbencev, ki šteje danes samo v Ljubljani 4415 članov. Poleg tega je bil sodelavec ali soustanovitelj raznih prosvetnih in človekoljubnih društev ter se je vedno trudil za koristi našega malega človeka. Pokopan je bil v petek popoldne ob veliki udeležbi prijateljev in znancev.

* **Potrošnja pijače in tobaka v Ljubljani.** Kakor je bilo te dni objavljeno, je bilo v preteklem letu uvoženega v Ljubljano blizu 4 milijone litrov vina. Ker število prebivalstva v Ljubljani rase, pride na osebo vsako leto manj vina, saj se potrošnja vina drži zadnja leta skoraj na enaki višini. Lani je prišlo na vsakega Ljubl. čnana povprečno 30 do 35 litrov vina na leto. Vpoštevani pa so prav vsi prebivalci, tudi otroci in abstinenti. Nadalje cenijo, da je lani popila Ljubljana približno 1.800.000 litrov piva ali povprečno 15 litrov na osebo. Nadalje je lani pokadila Ljubljana z okolico vred nad 167 milijonov cigaret in nad 7 milijonov cigar. To se pravi, da je šlo 42 milijonov lir v zrak.

* **Zlata jubilej Slovenskega planinskega društva.** Dne 27. februarja letos bo poteklo 50 let, odkar je bilo pri nas ustanovljeno Slovensko planinsko društvo. Ustanovni občni zbor je bil v vrtnem salonu pri »Maliču«, nasproti glavni pošti v Ljubljani. V istem letu sta nastali nato še dve podružnici, kamniška in savinjska. Slovensko planinsko društvo si je pridobilo v pol stoletja zelo častne zasluge za razvoj našega planinarstva, ki je pač najlepši in najprirodnejši sport. Zelimo uglednemu društvu še mnogo plodovitega in uspešnega dela!

* **Vodnikova družba sporoča,** da so letošnje knjige v drugi nakladi dotiskane. Vsi oni člani, ki so do 20. januarja prijavitli svoje članstvo, dobe letošnje knjige tam, kjer so se prijavili. Dobe

jih pa tudi člani-zamudniki, ako se takoj prijavijo in dokler traja zaloga.

* **Zlato poroko sta praznovala v Ljubljani** gosp. inž. Anton Klinar, gradbeni ravnatelj v pokouju in njegova gospa Irma, ki je doma z zelenega štajerskega. Gospa mu je rodila 5 otrok, od katerih pa je eden umrl, a ostali štirji so vsi na uglednih položajih. Gosp. ravnatelj Klinar je eden izmed prvih slovenskih inženjerjev, saj je že leta 1887. vstopil v službo Deželnega odbora Kranjskega. Leta 1922. je po 37letnem uspešnem delovanju stopil na lastno prošnjo v pokoj. Večina javnih zgradb iz prejšnjih let v Ljubljani kakor tudi na deželi priča o njegovem marljivem tehničnem delu.

* **Sv. Valentin prinese ključce od korenin,** pravi naš stari ljudski rek. Znameniti sredozimec je godoval preteklo nedeljo, ki je bila zlasti dopoldne čisto pomladna. Popoldne je nekoliko nagajal veter in se je nebo pooblačilo. Čeprav so zadnje dni nastopale vremenske menjave, vendar lahko rečemo, da je letošnja zima izredno mila, saj smo imeli v prvi polovici februarja že nekaj čisto pomladnih dni. Kakšne bodo posledice zime brez snega in skoraj tudi brez mraza, to s skrbjo ugibajo naši kmetovalci, vinogradniki, vrtnarji in sadjarji.

* **O lovcih in tobaku** smo začeli v današnji številki pripovedovati šaljive prigode iz naše zelene bratovščine. Zbral in napisal jih je višji gozdar M. Silvester, ki se je pred leti zelo pogosto in uspešno oglašal v »Domovniku«. Je odlično poznavalec naših gozdov in naših lovcev. Zato ne dvomimo, da bo njegovo prijetno pripovedovanje zbudilo pozornost med vsemi našimi lovci in ljubitelji narode. Opozorite na te zgodbe svoje prijatelje!

* **Lansko vino je doslej najboljšo v tem stoletju.** V zadnji številki »Kmetovalca« je znani naš vinarški strokovnjak inž. Ivo Zupanč opisal letnik 1942 in pravi: »Kako dober je bil lanski pridelek, izprevidimo iz tega, da so imeli mošči vrst rulanec, traminec, beli bugunec, renski in laški rizling splošno okrog 22 do 24% sladkorja, kar je res nekaj izrednega. Kraljevna je imela 19 do 20% sladkorja, žlahtnina, kavčina in druge navadne vrste pa 17 do 18% pri kislini 6 do 9%. To pač dovolj povse poznavalec vina, kako dober je lanski pridelek. Vsak vinogradnik, ki je potrgal lani ob pravem času, ima zdaj v kleti letnik takšne kakovosti, ki se lahko kosa z najboljšim v tem stoletju. Sodijo, da je lanski letnik najbolj podoben sedemnajščaku (1917), če ni celo boljše. Lahko torej rečemo, da je lanski letnik eden izmed najboljših v tem stoletju. Pomembno je pa tudi, da je bil lanski pridelek mnogo lepši kakor leta 1917. Letnik 1942 bo še dolgo slovel. Naj bi bil izpodbuda našim vinogradnikom da bi tudi poslej posvečali enako ljubezen vinogradom!«

Stanko Mohar:

Na begu pred spominom

Mrak je legal na zemljo. Zvonovi iz bele cerkvice s Tabora so odmevali po logu od Bioščka do Prevala ter vzbujali krasno domišljijo, da bi jih človek zaverovan poslušal ter sanjal s temi glasovi, ki so napolnjevali s snežno odejo pokrito dolino. Bil je sveti večer. Na ta skrivnostni tihi bajni večer se nam duše čudežno raznežijo. Lepše nam tedaj sijo zlate zvezde z neba, skrivnostneje žubori z ledom kakor s srebrom obrobljeni studenc v zatišju, in bolj rahlo in občutno nam utriplje srce v prsih.

Od Križpota proti Retjam je korakal po samotni zasneženi gazi tujec. Le tam pa tam je postal in se ozrl v zasneženo dolino.

Pričelo je pritrkavati. In tedaj je mož snel širokokrajnik in ga potegnil s tresočo premrlo desnico po razoranem mračnem lcu, kakor bi hotel obnoviti davne svoje spomine. Poslušajoč zvonjenje in trepetajoč z uvelimi ustnicami ni čutil, kako se igra mrzli veter z njegovimi sivimi lasmi.

»Spomini, žalostni spomini« je bolešno vzdihnil čez dolgo časa, ko je pričelo spet snežiti in je pokrival mrak težko pot pred njim.

»Štirideset let pokore še ni dovolj!« je trepetas in opotekaje ubiral bolj in bolj zasneženo pot. Luči so se prižigale po vasi. Toda narode je bila brez čuta. Vedno gosteje je padal sneg, nobene zvezde ni bilo videti na nebu, in izginjala je zadnja sled ceste proti vasi.

Tujec je pogosteje postajal. Premišljeval je večkrat in dlje časa, kod drži zametana pot, potem pa je spet omagujoč stopil nekaj korakov. Videlo se mu je, da omaguje bolj in bolj. »Odpočiti si hočem,« je rekel in omahnil v zasnežena tla.

»Sveti večer!« je vzdihnil in zakril obraz z rokami. Ptice imajo svoja gnezda, zveri svoje luknje, — jaz pa sem izgnanec, bedni izgnanec, ter se zatekam s poslednjimi močmi tja, odkoder ni vrnitve... nikdar... nikdar!« Neslišno se je sgrudil v mehki sneg. Tako sladko mu je nespadno.

Tedaj se tam pri Taboru spet oglašé potoški zvonovi.

»Zvonite, le zvonite« šepče mož. »Tudi takrat sta zvonili, — štirideset let je od tega, ko ste oznanjali mir ravno na ta večer —. Jaz pa sem bil umazan s krvjo. Moja duša je razbita, — raztrgana — krvava...«

Sneg je naletaval, vejevje je ječalo pod belim bremenom. Samo zvonjenje je poudarjalo sveto-nočno poezijo.

Tisti večer so pri kmetu Tomaževcu v Retjah vasovali sosedje. Pravili so si doživljaje iz preteklih dni. Tomaževca pa še ni bilo domov iz trga. Zakasnil so ga razni opravki pri oblastvih; tako je ravno v mraku pognal konja proti domu v Sodraški breg. Znanci so mu odsvetovali, naj ne hodi v tej metežni noči domov. A bil je sveti večer, ki ga vsak najrajši praznuje doma.

Tomaževčevi znanci so imeli prav, ko so mu odsvetovali, naj ne hodi. Poslednje je občutil tudi sam. Njegov konj je začel omagovati v zametih po cesti nad Vagovko. Jelo je moža skrbeti. Na klancu, ki drži od križpota proti Retjam ustavi konja in začne premišljevati, kako bo zmagal sicer še kratko pot.

Tu zapazi v snegu — človeka. Tedaj se v Tomaževcu vzbudi nova moč. Tujčeve premrle ude ogreje z vneto mislijo, da reši nesrečnega človeka. Tujec se je pričel polagoma zavedati. Vračale so se mu moči in že je hotel zapustiti svojega rešitelja, kakor da bi se bal njegove družbe. Dosti mu je moral prigovarjati Tomaževac, da je tujec sprejel njegovo povabilo, naj praznuje nočjo sveti večer pri njegovi rodbini.

Sredi Tomaževčevih sosedov, zbranih okoli velike javorjeve mize pod jasicami, je bil tujec vidno ginjen. Stari Lovrač je pripovedoval, kako je služil vojake, in mnogo drugega iz nekdanjih časov.

Sredi pogovora prične tujec s tresočim se glasom pripovedovati.

»Minlo je štirideset let. Ne čudite se, jaz sem nenavaden človek. Ogibljem se rad — posebno zadnja leta — vesele družine. Bojim se pa naj-

bolj svetega večera. Ako mi je bilo le mogoče, sem si poiskal prijatelja, da sva ta večer presedela v gostilni, kjer sem ob kozarcu žganja pozabil stare, težke spomine, ki me spremljajo kakor večnega popotnika po širnem svetu ter so mi zagrenili ta najlepši praznik.

Bil sem mlad, lep, zadovoljjen in srečen. Imel sem deklet. Ljubil sem jo, varoval sem jo kakor punčico svojega očesa.

Lepa je bila moja Marjanica. Kakor ogije črni svileni kodri so ji padali na ramena. Beločrna in temnooka se je smejala s svojim srebrnim zvonklijajočim glaskom, saj je rada pokazala dve vrsti belih zob. Z materjo sta stanovali v bajti na koncu vasi. Ob lepih mesečnih nočeh, ali viharjih od strele obsevanih večerih sem hodil pod rjeno okno. Ni me odvrnila najjačja sila narave, da se ne bi pripiljal po grapi za vasjo do njegovega z nageljni zastražanega okenca. Moje ljubezni do nje ne bi uničila nobena stvar. Za njo bi si bil iztrgal iz prsi srce, ko bi mogel.

Tudi ona me je menda ljubila. Prisegala mi je, da me ne pozabi nikoli... nikdar...!

Šel sem za zaslužkom na Hrvatsko. Ob slovesu me je Marjanica spremila do križpota. Ravno do tam, kjer sem danes padei in zadremal v snegu. S težkim srcem in zlo slutnjo sem se ločil od nje.

Vrnil sem se ravno pred svetim večerom. Prva moja pot je bila, da pozdravim Marjanico. Prišel sem do njene kočice v Rebri. Neki tuj, skrivnosten glas mi je šepetal, da se je moralo zgoditi med tem časom nekaj bridkega. Na njenem oknu sem zapazil posušen nagelj in s pajčevino prepreženo omrežje polknice... Srce mi je burno utripalo. Stopil sem v bajto.

»Dober večer!«

»Bog daj dobroga« mi odgovori starka sedeča pri peči. Svečica v kotu je obsevala starkin obraz, bled, zgaran, oči so ji sijale toplo, pomilovalno. In še preden sem pričel z vprašanjem, je bolešno vzdihnila.

Strahoma sem siknil:

»Mrtva!«

Prve borbe v zraku nad Parizom

Vojskovanje z letali, ki je danes zavzelo že tolikšen obseg in je za dosego uspehov na bojišču pa tudi v daljnem zaledju izrednega pomena, ima svoj začetek v Parizu. Če gledamo stare slike, ki predstavljajo prizore iz vojne leta 1870, zlasti pa še silovito obleganje francoske prestolnice Pariza po nemških četah nam kaj hitro padejo v oči neokretni baloni nad nasprotnikovimi bojnimi vrstami, ki so razpostavljene za naskok. In v kabinah teh balonov, ki se zibljejo po zraku, polnem umazanega dima z boljnih poljan, v dimu tu pa tam tudi kakšnega »letalskega« častnika v blesteči uniformi in oboroženega z dolgim nerodnim daljnogledom. V teh slikah je torej ovekovečen vojskovodja z letali.

In da bomo še nekoliko natančnejši, povemo, da je že l. 1783 neki urednik lista »Journal de Paris« predlagal v nekem svojem članku naj bi balone uporabljali tudi v boju s sovražnikom. Opazovanje premikov sovražnikovih čet z višin bi bilo že po mnenju tega časnikarja iz 18. stoletja nedvomno zelo koristno. Tako se je res zgodilo, da so se Francozi v bitki pri Fleurusu 26. junija 1794 kot prvi poslužili balona, z vrvmi privezanega k tlom.

Napoleon ni pripisoval balonom nobene važnosti

A čeprav so s tem prvim »letalskim« nastopom dosegli nedvomno precejšnje uspehe, je bil vendar Napoleon Bonaparte mnenja, da je uporaba balonov v vojne namene brez vsake koristi in je odločno nasprotoval, da bi se te vrste orožja razvilo in izpopolnilo. Šele v vojni leta 1870 so znova začeli uporabljati balone na bojišču ter z njimi dosegli uspehe, ki jih ni mogoče zanikavati. Nemci so sestavili v Kölnu dva ločena vojaška oddelka, od katerih je vsak štel po dvajset mož, in ki sta bila oborožena tudi z baloni. Naloga teh dveh oddelkov je bila opazovati zviška premike francoskih čet. Napeljana brzotavna žica in številni visoki koli po hmeljskih nasadih so zelo ovirali manevriranje z baloni.

Med obleganjem Pariza

so Nemci večkrat poskušali spustiti v zrak k tlom privezane balone, a francoski topovi so streljali le predaleč, da bi se Nemcem to moglo posrečiti vsaj v tolikšnji bližini francoske prestolnice da bi bilo za obleganje to nevarno. Nasprotno pa so Francozi v obleganem Parizu tedaj uporabljali balone v tolikšnji meri kakor dotlej še nikdar. Na Trgu sv. Petra je bil štirinajst dni neprenehoma »zasidran« francoski balon, s katerega so Francozi opazovali sovražnikova premikanja okrog Pariza ter tako lahko sproti davili povelja svojemu topništvu, kam na, strelja, da bo učinek največji. Francozi so se torej že tedaj z velikim pridom posluževali balonov tudi v boju s sovražniki.

Zimski mrz in megla pa sta potem naredila konec uspehom s to najnovejšo in tako koristno iznajdbo. Vojaške oblasti so tedaj prodale vse svoje balone pariski Poštni upravi, ki je upala, da bo z njihovo pomočjo lahko organizirala poštno zvezo s tujino.

V dobi od konca septembra 1870 do 28. januarja 1871, ko so pruske čete vkorakale v francosko prestolnico, se je kar

64 balonov dvignilo iz obleganega Pariza

v zrak, z njimi pa 91 potnikov, tri milijone pšem od katerih je bilo vsako težko tri grame in 363 golobov-poštarjev. Tri od teh balonov so Nemci sestrelili. 12. novembra 1870 so Prusi prvič uporabili »protiletalski top«, ki ga je nalašč v ta namen izdelala tvrdka »Krupp«. Bil je to prednik današnjih protiletalskih topov, in je njegov kaliber znašal 37 mm. Ta prvi protiletalski top iz leta 1870, je bil na kolesih. V zvezi s tem je zanimivo povedati, da je nemška vojska imela že leta 1906

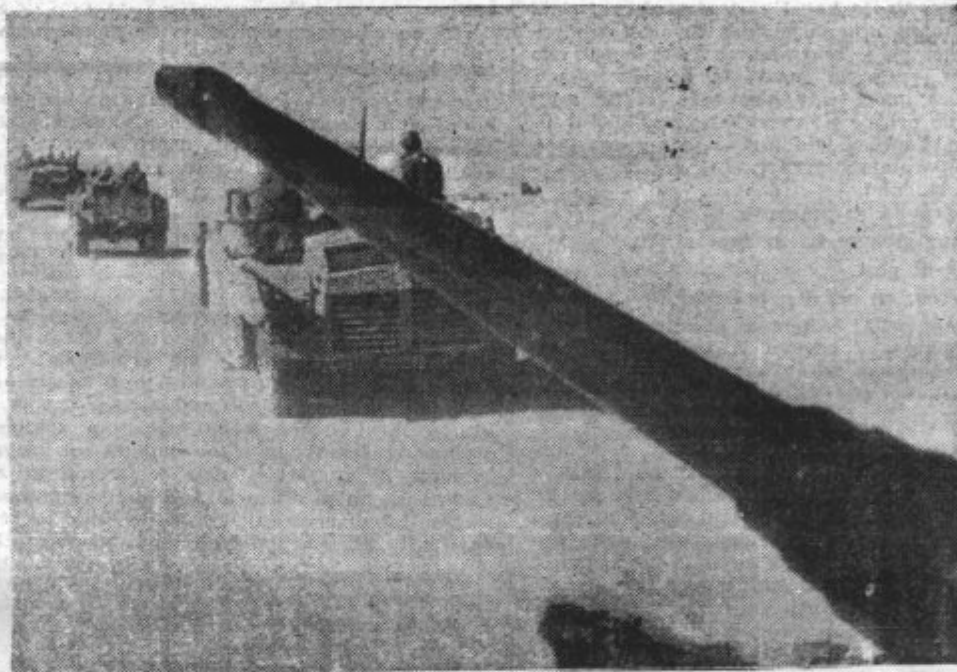
prvo protiletalsko motorizirano topniško baterijo

Ker je bilo samo podnevi mogoče streljati na balone, se je Parizanom porodila misel, da bi balone

spustili v zrak ponoči, ko ni bilo nevarnosti da bi jih zadevale topovske kroglice. Od omenjenih štiri in šestdesetih balonov, ki so se dvignili iz obleganega francoske prestolnice, preden so v Pariz vkorakale pruske čete, sta dva pristala v Nemčiji, dva sta padla v morje, eden pa je prišel celo na Norveško ter naredil 1500 km dolgo pot. Vsega skupaj jih je 56 prišlo na kraj, kamor so bili namenjeni, ter tako nekaj ljudi in pošto.

Kako je ušel iz Pariza zunanji minister Gambetta

6. oktobra 1870 se je tudi zunanji minister Gambetta skušal rešiti in uiti z balonom iz obleganega Pariza na varno. Baj je prav malo manjšajo da ni padel Nemcem v roke. Balon, s katerim se je vozil zunanji minister, je veter zanesel v bližino Creila, komaj 300 metrov proč od neke pruske postojanke. Častnik se je tako prestrašil, ko je zagledal francoski balon, da je dolgo časa ugibal, kaj bi storil. S tem pa je dal francoski posadki na balonu toliko časa da je spustila z balona obtežilo, se naglo dvignila ter ušla na varno. Nemška krogla je sicer lahko ranila ministra Gambetta v roko a je kljub temu srečno prispel v Montidier, od koder se je podal v Tours, da tam organizira nadaljnji odpor.

Libijska fronta: lahke italijanske motorizirane kolone v akciji v puščavi

»Da mrtva zate!« je zahropela. Po licu so ji počasi drsele solze.

Zameglilo se mi je pred očmi. Zarjul sem kakor obstreljena zver, padel v njeno naročje, in jokal kakor otrok.

»Potolaži se!« me je mirila starka.

»Kdaj se je zgodilo — in kako?« se mi je izvilo iz prsi.

S tresočimi se rokami me je odrinila od sebe, vstala, se opotekla v drugi kot izbe, ter me opazovala z ostrimi očmi. S pretrganim, strahu polnim glasom je izjeczala:

»Že pred meseci je zginila zdoma z drugim!« Strašno so zazvenele te besede.

Kakor da se je podrl name ves svet, se mi je zdelo. Zdrknil sem na tla, mahal s krčevito stisnjenimi pestmi in hropel:

»Prekleta, prekleta bodi večno... Oropala si me... ljubezni... Prisegala si mi... Prekleta...!« Starka je pristopila k meni, me dvignila k sebi in nadaljevala:

»Bilo je v avgustu. V vas so prišli potujoči igralci. Neko nedeljo so igrali v šotoru za vasjo. Za vlogo Marije jim je primanjkovalo igralke. Šla je Marjanica. Lepa je bila, zelo lepa, ko je držala kot Marija Križanega v svojem naročju, vsa blesteča se od luči. Tisto noč po predstavi je neznano kam izginila z mladim plavolasim igralcem, ki je igral Kristusa. Več ne morem povedati, samo toliko mi je sporočila, da pozabi nanjo in bodi srečen!«

Končala je in se zazrla z vprašujočimi očmi name. Jaz sem se počasi zavedel, potegnil iz žepa šop zamazanih bankovcev, jih potisnil starki v roke ter se opotekel iz bajte na prosto.

Cerkev pri Taboru nad vasjo je bila bajno razsvetljena. Zvonovi so svečano pritrkavali po dolini in oznanjali mir, toda meni ga niso prinesli. Bežal sem iz vasi po rebri proti gozdu. Kam... kam...? Cilja nisem imel, vedel sem samo: proč... proč od tega kraja! Stran od tod, da ne slišim več zvonov, ki vabijo ljudi k spravi in miru.

Divjal sem kakor jagnje, ki je izgubilo svojo mater. Sneg je škripal pod nogami. Neizmerno bol in sovraštvo sem čutil v sebi. Šel sem naprej, naprej.

Prav tam, kjer ste me danes pobrali, sem zapazil temno postavo. Približala sva se. V medli mesečini sem opazil žensko.

»Kdo si?« sem zavpil.

»Jaz« se je oglasil plah, znan ženski glas.

Približal sem se, tako da sva si zrla v obraz.

Spoznal sem jo. Bila je ona, zavita čez glavo v ruto. Spoznal sem jo po njenih lepih očeh in licu. V meni se je porodilo nekaj novega. Ne vem, ali je bilo sovraštvo ali divja, hrepenenja polna ljubezen.

»Ti, Marjanica!« V tem izreku je bila mešanica neizmerne bolesti in sovraštva.

»Jaz sem.« je rekla tiho!

»Ti si... ki si me oropala najlepšega, kar sem imel... Prodala si se... Ti... ki sem te ljubil... Prekleta...!«

Zdivjal sem kakor ranjen lev. Zgrabil sem jo za vrat. Bil sem brez uma, sam satan me je imel v oblasti.

Zaječala je kakor umirajoča, zrušila se je s krikom na tla.

Sklonil sem se k njej. Bila je kakor mrtva... Strahoma sem se zavedel, kaj sem storil. Saj to je blazno! Dvignil sem jo z upajočo, verujočo ljubeznijo. Pogledala je. Kakor dve zbegani ptički so bile njene roke. Vse drobne in prestrašene so trepetale po mojih prsih in po obrazu ter iskale pri meni zavetja.

Oklepala se me je in se me držala, kakor da se ji pri meni ne more zgoditi nič hudega, čeravno... da, čeravno sem jo skoraj pravkar spravil v večnost.

Ali smrt jo je odtrgala od mojega srca. Ugasila jo je kakor svečo.

S svojim arcem bi bil rad zadržal življenje v njej, s svojim dihom sem hotel prestreči njen zadnji smrtni izdih.

Položil sem jo na tla. Poravnal jo s trepetajočimi rokami. Iz dna srca so mi privrele vroče, pekoče solze ljubezni, in neizmerne žalosti in jo pokropile po svilenih kodrih...

Zdrknil sem k njej na tla in zajokal.

»Mrtva!«

Prenehal je pripovedovati, ker je spet zapel zvon pri fari.

Sosedje okoli mize, čuvši to povest, so po pripovedovanju takoj spoznali Andrejevca iz Retji.

Polagoma je nadaljeval:

»Odslej nisem imel srečnega trenutka. Bil je svetonočni praznik, ko sem se poslavljaj kot izgnanec in morilec od doma.

Uiti sem hotel žalostnim spominom. Odšel sem na morje. A tudi tu me je spremljalo gorje. Sredi širnega morja so veselo in praznično praznovali mornarji sveti večer. Neštivilno lučic je gorelo na božičnem drevescu sredi ladje, in sto in sto src se je spominjalo radostno svojih dragih v daljnem domovju. Le jaz sem zrl od daleč prazničnost svetega večera na morju, vsaj ogniti sem se hotel, da bi zadušil svoj nekdanji pregrešek.

Premeril sem potem pol širnega sveta. Osivelega mi je glava, sključil se mi je život, spomin svetega večera pa se je budil bolj in bolj. Hrepenenje po domačem kraju je rastlo. Edina moja želja je bila praznovati sveti večer sredi svojih rojakov.

Vstal je in brez pozdrava izginil ven v temno noč, v zimski metež.

Nikdo ni znal tega soditi.

Zvonovi pri Taboru so vabili k polnočnici. Tudi njemu je ta noč prinesla končni mir. Na božični dan so ga našli v samotnem gozdu zmrzlega, mrtvega. Obraz je bil spokojen. »Smrt umiri vsako bol in trpljenje.« so rekli vaščani.

Muljavski:

Večni ženin

I.

Fridolin Veja si je služil svoj borni kruhek s krpanjem starih čevljev — v nekem večjem trgu. Kje ta trg leži in kako se imenuje, to je pa znano edino-le mojemu nekdanjemu sošolcu Maksu, ki mi je to zgodbo povedal in ki naj bo tudi odgovoren zanjo.

Bil je Fridolin majhna, suha osebnica, — tako droban in kratek, da ni vreden nobenega daljšega

Ženski vestnik

Za lepoto in zdravje

Ze stara stvar je, da imamo mnogo sredstev za nego in ohranitev lepote. Ta sredstva so izvrstna in vsaki ženski dosegljiva. Toda ne uporabljamo jih, ker so preveč preprosta in poceni.

Pa bo ta ali oni zmaljal z glavo, češ: saj je dovolj, da se lepotičijo mestne ženske, — kaj je treba nege kmetici ali delavski ženi!

Kolikšna nespamet! Kdor neguje svojo telesno lepoto, neguje tudi svoje zdravje. To pa je potrebno vsakomur. Pomni torej vsaj nekaj preprostih pravil!

Umij si glavo vsaj vsake 4 tedne. Prej al natrikožo na glavi, s čemer pospešiš obtok krvi. Kadar bo spet dovolj oljčnega olja, je treba lasišče natreti s toplim oljem, ki vnikne globoko v kožo.

Vsak dan si temeljito očisti lasi in sicer v nasprotni smeri. Zjutraj se hitro otrzi z mrzlo vodo. Kdor je zelo občutljiv, naj se umije najprej s toplo, potem z mrzlo vodo in se oplakne nazadnje s prav mrzlo. Vroča kopel zjutraj ni dobra, slabi človeka, ako ne utegne po njej dovolj dolgo počivati. Zvečer pa je zelo zdrava. Taka kopel, eno ali dve uri, vsakogar poživši in polepša.

Ako hočeš imeti prav bele zobe, si jih umij od prilike do prilike z razredčenim vodikovim hiperosidom. Tudi sol je dobra — toda vsega tega ne kaže uporabljati prepogosto, ker bi škodovalo zobni sklenini.

Kratka pravila se glase:

Vsak dan: gibanje na svežem zraku.

Vsak teden: post.

Vsak mesec: en cel dan počitka.

Vsako leto: nekaj tednov na prostem brez dela. In pa: spanje, — zdravo, če tudi ne predolgo spanje. Ni boljšega zdravja za ohranitev lepote in zdravja, kakor počitek v poštenem spanju.

Za kuhinjo

Beli fižol. Sestavine: 40 dkg belega fižola, 1 čebula, 6 dkg masti, 1 žlica paradižnikove mezge. — Beli fižol namakamo in potem skuhamo (brez soli), čebulo zrežemo in sprajimo na masti. Pridamo paradižnikove mezge, mešamo ter začinimo s soljo, sladkorjem in z malo popra. Prunešamo fižol in pustimo prevreti.

Krompirjeva solata. Sestavine: poldrugi kg krompirja, 5 gr krompirjeve moke ali pretlačene krompirja, osminka litra kisa. — Krompir skuhamo, olupimo, zrežemo in osolimo. Krompirjevo moko dobro mešamo v osminki litra vode

ga opisa. Stanoval je v majhnem, sila vlažnem podstrešnem brlogu, kamor je le malokdaj zašel k njemu kdo s kakšnim naročilom. Pa še tisti malčestevlinci, ki so našemu mojstru nosili svojo obutev v popravilo, so bili večinoma siromašni nemančiči: osebenjki, berači in revni študentje, katerim Fridolin Veja iz sočutja do trpečega človeštva ni hotel kaj prida računati svojega dela, vedoč, da bi zahtevanega plačila tudi ne dobil... Ako pa mu je slučajno prinesel svoje čevlje »zaflikati« kdo iz vrste premožnih, tedaj pa je čevljar Veja znal svoje delo tako imenitno zaračunati, — da je delodajalec, ko je bilo treba plačati, široko odpiral oči, ušesa in usta.

Tako je imel mojster Veja v svojem poklicu le malo dela, zaslužka pa še manj. Vendar je bil močic vedno židane volje, akotudi marsikdaj ni čez dan niti toliko pričeljavil, da bi si zvečer mogel privoščiti pošteno večerjo. Kadar je občutil v svojem telesu notranjosti neprijetno praznoto, ni tožil in križemrok klavrno poslušal kruljenje trebuha, temveč je pričel zvižgati in peti, da je vso hišo zvalil skupaj. Radovednih, zijalastih vasovalcev je imel mojster Veja vedno polno delavnico, kajti mož je znal zelo duhovito lagati — kakor malokateri slovenskih pisateljev tako — in ljudje so radi poslušali njegove debele čevljarke zgodbe. V ostalem je pa mojster Fridolin Veja bil jako soliden človek. Ni pijančeval, ni sitnari, ne zgage delal — in nežni spol ni imel na njegove smolarske občutke nobenega vpliva. Nikdar ni mož hrepnel po sladko-grenkem zakonskem stanu.

»Človek s takimi lastnostmi je torej bil mojster Veja, ko sem se seznanil jaz z njim,« je nadaljeval Maks svoje pripovedovanje: »Bilo je to še pred prvo svetovno vojsko... No, dandanes se Fridolin Veja ne ukvarja več s šili in kopiti. Zdaj ga nazivljejo milostljivega gospoda, postal je bogata, mogočna osebnost in sramuje se, da je nekdanj bil reven čevljarček.

Obenem se je poprijel še nekaterih drugih bolj ali manj nečednih spekulacij... Ker je bil zvit človek in ne ravno tenkovesten — mu je šla pšenica sijajno v klasje. Podjetja, katerih se je lotil so mu ime-

Dobre matere in neubogljivi otroci

Mamice se pritožujejo, češ da so otroci svojeglavni, uporni, zanikrni. Ne šiba, ne prigovarjanje, nič ne pomaga. Kako jih poboljšati?

Otroci morajo nagajati, sicer bi niti ne bili otroci. Ampak zaradi tega ne smejo matere že obupavati.

Vzgoja otrok je zmeraj trd oreh. Cim porednejši je otrok, tem bolj potrpežljiva mora biti mati.

Šiba, prigovarjanje, zlasti pa preveč besed in kričanja nič ne pomaga. Mati mora pokazati trdno voljo, ne sme odnehati, tako da otrok čuti, da je mati močnejša. Ampak naše mame so predbore in nevtrajne v vzgoji. Otrok nagaja, je trmast, se upira, mati kriči, vzame celo šibo, švigne, toda takoj jo to bolj boli kakor njenega ljubljence. Deček ali deklica joka, da trkajo sosedo na steno, in mati maši otroku usta, ker se boji, kaj bodo rekli ljudje, in ga tolaži, — ljubljencek pa, ki bi zaslužil trikrat več, je strašno užaljen.

Pustite rajši šibo in kaznujte razumno, s trdno voljo, ki se ji vda tudi še tako trmast deček ali še tako svojeglava deklica.

Kadar otrok nagaja in jezli, govorite z njim kar najmanj.

»Zdaj boš napisal nalogo, potem pa pojdeš ven!«

»Če bo naloga zanikrna, jo bo moral napisati.

in damo prevreti. Potem pridamo čebule, popra, kis in po možnosti malo mesne ali kostne juhe, to damo na krompir, katerega dobro premešamo. Na kraju še potrosimo na solato drobnjaka. Krompir lahko mešamo s kuhano zeleno ali pastinakom. Vsekakor naj ostane krompirjeva solata, ko je pripravljena, eno uro v miru! Krompirjeve solate ne smemo shranjevati pokrite, ker postane zdravju škodljiva.

Slankova solata je dobrodošla ljudem, ki ljubijo slanke in morske ribe vobče. Sestavine: 3 slanki, pol kg jabolk, ¼ kg krompirja 2 kisi kumarici ali gobici, 5 žlice kisa in 3 žlice olja ali kisle smetane. — Slanke namakamo v vodi katero večkrat izmenjavamo, izločimo koščice n drobno zrežemo jabolka, kuhani in ohlajeni krompir in kumarice zrežemo, solimo in zmešamo s kisom in oljem ali smetano, pridamo dve zrezani čebuli in nekaj žlic mesne juhe. Solata naj več ur počiva, preden jo damo na mizo.

Potica iz krompirjevega testa. Krompirjevemu testu pridaj 2 dkg kvasa, ga razvaljaj in nadevljaj z orehovim nadevom ali marmelado, zavij daj v katup vzhajati in potem peči (¾ ure). Na isti način lahko napraviš orehove ali marmeladne rogjiče, katere namaži po vrhu z beljakom in potrosi s sladkorjem.

nitno uspevala — zlasti trgovina z žitom mu je donasala mastne dobičke.

Ko je zaviadal mir, je bil Fridolin Veja milijonar in imeniten gospod. Postavil si je v mestu gosposko hišo in si nabavil avto. Svoje ime, ki ga je tako neprijetno spominjal na kopita in čevljarstvo smolo je zavrgel med staro šaro ter si nadel novega, primernega njegovi sedanji mogočnosti; toda ljudje ga tudi poslej niso nazivali drugače kakor gospod Veja, kar je moža jezilo.

Toda gospod Veja si med vojno ni le denarno opomogel, temveč je povsem spremenil in predrugačil tudi telesno in duševno. Postal je sebičen, nezaupen, velik pivec in dobrojdec. Zrasel sicer ni, toda postal je čez mero širok in okrogel, — dobil je kapitalen trebuh. Vrhu vsega tega je novopečeni magnat gospod Veja postal kajpada domišljav ženskar.

Začel je nositi obleke, ukrojene po mestni modi in cilindar, a na trebuščku mu je bahaško cingljala debela zlata verižica.

II.

Gospod Fridolin Veja je torej postal — kakor smo že povedali — strasten oboževatelj nežnega spola. Toda bil je slab kavaler in nestanoviten

× **Gladovni rekord.** Znano je, da je indijski voditelj Gandhi, kadar ni drugače mogel doseči, da bi ga izpustili iz političnega zapore, sklenil začeti z gladovno stavko. Dostikrat je na tem polju prekosil svoj prejšnji rekord. Kar po ves tečen in še več ni hotel pokusiti nobene jedi in nazadnje tistim, ki so ga zaprli, le ni kazalo drugega, kakor da so ga izpustili na svobodo, če niso hoteli, da bi ta mož, ki med Indijci uživa veliko priljubljenost, le ne bi od lakote, ozioroma od »trme« umrl. Toda svetovnega rekorda v protovoljnem stradanju pa Gandhi le še ni nikdar dosegel. To je rekord, ki ga je postavil Italijan Riccardo Sacco, ki baje celih 65 dni ni pokusil nobena jedi.

če bo treba, tudi trikrat, dokler ne bo dobra. Ne odnehajte in ne popustite, temveč samo ukazujte; drugače pa nič ne govorite! Ne bojte se joka, naj se otrok le cmeri! Če ne pojde enkrat ven, mu ne bo nič škodovalo. Če bo kljuboval, se ne zmenite zanj! Naj kriči, ga bo že minilo. Seveda to mater razburja, ampak pokazati tega ne sme. Otrok na to greši in bo hitro izvohal, kje je mati najbolj občutljiva. Zlasti ne kažite sočutja in ne bodite premehkki!

Otrok mora čutiti, da s svojim kljubovanjem prizadeva materi boleest, ki jo mati zatajuje, ne govori o njej in kaže moč svoje volje.

Malopridnosti, lenobe, pohajkovanja boste otroke odvadili. To je seveda dosti dela, biti paimate spet zelo potrpežljivi, nič ne smete popuščati, temveč morate neprestano paziti. Nadzirajte otrokovo delo, izprašajte sošolce in vprašajte včasih tudi v šoli, izkratka, zanimajte se za delo v šoli, in otrok bo spoznal, da z vami ni sala.

Ne vzgajajte z nepotrebnimi besedami ali s šibo. Saj lahko otroku odrečete marsikatero veselje. Odrečite mu knjigo, igračo in mu dajte samo to, kar res zasluži in kmalu boste videli, koliko zmore v vzgoji vaša železna volja. Svojega otroka imate radi, toda nepotrebna mehkost škoduje. Vaš ljubljencek jo bo kmalu izvohal in bo nanjo grešil!

Drobni nasveti

Pege polagoma obide in izginejo, če jih vsak večer natremo s citronovim sokom.

Svilene rutice se najlepše operejo v krompirjevi vodi. En krompir nastrgamo, ga zmešamo, z litrom vode in zmes segrejemo.

Zlato prstan ne sme priti v dotiko z mazilom, ki vsebuje živo srebro. Zlato se namreč pri tem prevleče s tanko belo mrežico, ki je ni mogoče drugače odpraviti kakor z izžarevanjem nad spiritalnim plamenom. Če tega ne storimo, postane zlato krakno.

Prav majhne ostanke sveč zavijemo v primerno krpo in jih uporabimo za glajenje vročih likalnikov.

Igraine kvarte očistimo, če jih nanažemo s stearinom in potem dobro zdrgnemo s platneno krpo.

Ali je jajce sveže ali staro, spoznamo, če se ga dotaknemo z jezikom. Sveže jajce se čuti mrzlo, staro pa toplo. Razen tega so sveža jajca bolj prosojna ob sredini stara pa ob konci.

Potice in kolači so rahlejši, če jajca, preden jih ubijemo v testo, vmešamo s toplim mlekom.

Kadar potrebujemo samo beljak napravimo z iglo v vsako stran jajca luknjico. Beljak izteče, rumenjaki pa ostane v lupini svež še več dni.

ko metuj. Vsak dan je dvoril drugi ženski, vsak dan se je ženil drugje. Zlasti vdove in starejše device so bile z gospodom Vejo zelo ljubezne ve. Sicer je malč debeluhar bil vse prej ko vzor moške lepote — in vendar je kar mnogo ženitve in moža željnih samih srdito tekmovalo zanj. Bil je bogat in ugleden in to ga je delalo zapeljivega: marsikatera mestna lepota se je trudila pridobiti si njegovo naklonjenost in ljubezen, vsaka si je prizadevala, prikleniti ga nase. Toda gospod Veja je bil vrlo previden človek in se ni hotel vezati ne z besedo, ne z dejanjem.

Sicer si je gospod Veja vroče zaželel zakonske družice, toda nikakor se ni mogel odločiti, kam naj gre zares snubit. Toliko nevest se mu je ponujalo, vsaka mu je ugajala in tako je kolehal in izbral med zakonskimi kandidatinjami, da je bil navsezadnje že kar zmešan. Nešteto krat se je najsvetejše odločil, da se bo poročil s to ali ono, toda ko je na promenadi zapazil kakšno še ne poznano lepoto, se je spet izneveril svojemu prejšnjemu sklepu in začel dvoriti novi oboževanki, dokler ga ni očarala zopet druga krasotica. To dnevno izbiranje nevest je gospodu Veji naklonilo bridki vzdevek »večni ženinec. In to pomenljivo ime bo mož najbrže nosil do svoje smrti.

III.

Dasiravno sva nekoč stanovala pod eno streho in sem bil jaz najzvestejši poslušalec njegovih čevljarških anekdot — in vrhu vsega tudi njegov najstalnejši delodajalec, — me vendar gospod Fridolin Veja ni hotel več poznati, odkar se je kolo sreče zavrtelo v njegovo korist. Od kar mu je pričel rasti trebušček in je mož nosil cilindar, je začel nemilostno prezirati svoje nekdanje znanke in delodajalce, katerim muhasta boginja Sreča ni nasula v naročje bogastva, kakor njemu. To se pravi: mož je preziral vse one bedake, ki si med vojsko niso znali ali pa si niso hoteli »prigospodariti« denarja na kupe, kakor je to storil gospod Veja. Kot novopečen vojni milijonar se je družil le s sebi enakimi mogočniki. Kadar pa sem ga na ulici srečal jaz, ubog, ponošen nemančič, je zavihal nos, se obrnil ter ponosno

Uničevalke moških src

Mariena Dietrichova, slavna filmska zvezdnica, je nekoč napisala: Lahko si mislimo zavist, s katero sto tisoč obiskovalcev kina obkoljuje tako imenovane demonične ženske ali »vampirje«. Opažam, kako spretno se predstaviteljica vampirjev preriva skozi življenje, kako na desni in na levi padajo žrtve njene omamljajoče pojave. Podobne vloge sem imela tolikokrat, da se smatram za poznavalko takih vampirjev. Ni mogoče predstavljati določene značaja v vlogah, ne da bi se človek nekega dne sam ne istovetel s podobnim značajem. Seveda nikakor ne trdim, da bi bila v nevarnosti, da postanem nekoč vampir. Vendar pa poznam dušo takih žensk.

Mislím, da nobena demonična ženska ni nikoli poznala prave sreče. Od egiptovske kraljice Kleopatre do plesalke in vohunke Mate Hari je vsaka prej ali slej končala žalostno. Nobena ni poznala v življenju blažinega miru skromnih in mirno živečih ljudi. Preprostost je najboljša oblika življenja in sreča je zmeraj samo stvar naziranja. Bile so ženske, ki so podirale prestole in rušile cesarstva. V zgodovini so ostala njih imena, medtem ko so jih milijoni ljudi pozabili. In gotovo ni sreče v tem, če se nas potomci spominjajo z zaničevanjem. Ne verjamem, da bi se našla v zgodovini ženska, uničujoča svoje življenje z uničevanjem mož, ki bi svoje usode ne zamenjala za mirno življenje in za ljubezen edinega možkega, ki bi ga mogla tudi sama ljubiti.

Mata Hari je zapustila za seboj le pogubo in pokvaro. Častniki in plemiči, ki jih je vezala prisega zvestobe svoji domovini, so prelamljali svoje prisige in uničevali svoje življenje. Ljudje v visokih in nizkih službah so postajali žrtve njenega čara in ves svet ji je ležal v občudovanju pred nogami. Toda svet ima to posebnost, da se vrtil dalje, in ljudje kakor Mata Hari mu morejo dati samo brco. To je storila in tisto oblačno jutro, ko je stopala svojemu žalostnemu koncu nasproti — pred puške — je morala spoznati, da je svoje življenje uničila zaman. Na goli steni njene glavo celice v Svetem Lazarju v Parizu je bilo izpraskano edino ime, ime moža, ki ga je ljubila. Morda... In zato jo iz vsega srca obžalujem. Njena žaloigra je bila potem večja, kakor si mislimo. In vendar je bil njen konec pravična kazen za vse zlo, ki ga je prizadela drugim.

Ženska, ki vpliva na moške, bi morala svoj vpliv uporabljati samo v dobrem smislu. Če sebično misli le na lastne koristi, bo kmalu spoznala, da se njen vpliv obrača proti njej sami in da jo slednjič uniči. Skozi življenje ne moremo iti po poti, obrobjeni z zlomljenimi sreči, ne da bi slednjič plačali račun. Prej ali slej pride kazen

in plačilo. In čim pozneje pride, tem hujše je to. Žal mi je »vampirja« ali demonične ženske iz več razlogov. Zakaj prečesto prinaša taki ženski oboževanje moških, ki jo obkrožajo, nesrečo. To ji stopi v glavo. Presenetli jo občudovanje. Vse ženske so dostopne prilizovanju. Če ni ženska dovolj močna, se zgrudi pod tem vplivom. Začne živeti življenje, ki se more le nesrečno končati.

Življenje brez ljubezni je nekaj strašnega, in ženska, ki izkorišča svojo lepoto samo za to, da bi uničevala moške, ne spozna nikoli prave ljubezni. Morda se kdaj v življenju sreča z moškim, ki bi ga mogla ljubiti, toda ta se bo branil proti njenemu vplivu.

Kolikokrat je zgodovina že potrdila to resnico! In zgodovina je zrcalo sveta. Nismo se mnogo izpremenili v toliko stoletjih. Ženska novejša doba, ki se zapira pred pravo ljubeznijo in nastopi čarovniško romanje po zabavah, konča prav tako nesrečno, kakor vse njene predhodnice v zgodovini.

Življenje v lastni domačiji, ljubezen ljubljenega moža in sreča v tej ljubezni — je mnogo več vredna kakor vsi dvomljivi uspehi in občudovanje sveta. Pustite demoničnim ženskam njih bliščeče življenje! Za trenutke je morda očarujoča ženska pester metalj in užije marsikaj, česar vi ne užijete. Toda ne pozabite, da ona nikoli ne spozna prave radosti življenja, ki je ne morete kupiti. Bogastvo še ni sreča. Mir doma in medsebojno razumevanje je sreča! To pa so stvari, ki jih ženska, iščoč le svojo zabavo, nikoli ne doseže.

Citatelji in citateljice, ki so me videli v vlogah »vampirja« in me smatrali za zelo naravno, so morda mislili, da sem vampir tudi v vsakdanjem življenju. Prosim vas, ne verjemite tega! Poznam svet tako dobro, da mi je jasno; nesmisel je iskati karkoli drugega razen sreče. In zame je sreča moj dom, moj mož, moj otrok in vse tiste preproste in naravne radosti pametnih ljudi.

MODERNO DEJE

Kuharica odhaja, možila se bo. Mali Mirkec kriči za njo: »Ko se boš ločila, pridi spet k nam!«

KAKO DOLGO

»Kdo izmed vas ve,« vpraša katehet, »kako dolgo je ostal Adam z Evo v raju?«

»Do jeseni,« se oglasi Oton.

»Kako veš to?«

»Prosim, gospod katehet, jabolka niso prej zrela!«

V SOLI

»Kdo zna povedati, kaj je basen?«

»Prosim, basen je če osel in krava tako govorita drug z drugim, kakor vi in jaz.«

koračili mimo, misleč nemara s svetopisemskim farizejem: »Zahvaljujem se ti, Bog, da nisem tako kot ta cestinar!«

Zbog tega si je lahko predstavljati moje veliko iznenadenje, ko me je gospod Veja nekega dne ustavil na ulici, ter me z najljubeznivejšim glasom povabil v bližnjo kavarno na zuperni pogovor...

»Bogme, to pa niso mačkine solze,« sem pomislil strmeč in obenem izjavil, da sem udano na razpolago. Radoveden sem sledil ralemu debeluhu v kavarno, kjer sva poiskala prostor pri mizici v kotu. Gospod Veja je naročil konjaka, napolnil kozarček sebi in meni — nato pa vprašal:

»Dolgo vas že nisem videl, gospod Maks. No, kako se imate?«

»Tako, tako... Oženil sem se,« sem bleknil nazadnje.

»Častitam!« je dejal gospod Veja, vzdihnil, si pogladil plešo, malo pomolčal in nato izpregovoril: »Glejte, dragi gospod Maks, tudi jaz si želim prijadrti v blaženi pristan svetega zakona. Dvanajst let se že pripravljam na ženitev, pa še vedno samec. Do danes še nimam izbrane neveste. Mnogo zalih deklet se mi ponuja, ali med njimi ni nobena zmožna ogreti moje srce. Dvanajst let že iščem damo, ki bi mi toliko ugajala, da bi jo mogel zasnovati. Da, in notri do večerj nisem mogel zaslediti nobene take ženske, ki bi bila vredna, da postane moja soproga. Večraj sem pa zagledal dekle angeljske lepote, pravzaprav nisem videl njenega obraza — ampak le njen hrbet. Toda njen stas je prekrasen, njeni črni lasje božanski. Njene roke, njene noge! Ah!... Ta neznana črnolaska je zanetila v mojem srcu ogenj ljubezni. Začel sem poizvedovati po njej in sem zvedel, da stanuje v isti hiši kakor vi, gospod Maks. Zato sem se obrnil do vas, da me nekoliko informirate. Vi to črnolaso krasotico gotovo poznate. Povejte mi: kdo je ona, kako se imenuje, kaj so njeni starši? Govorite!«

»Khm, khm,« sem kašljal v zadregi. »Stvar je taka, gospod Veja: v hiši, kjer bivava jaz in moja žena, stanuje mnogo gospodičen: črnolask je pet ali šest!«

»Saj sem vedel, ena izmed teh je gotovo moja lepa občudovanka! Povejte mi, kako se imenuje te gospodične... čigave so?«

Začeti nočem pri hčerki hišnega gospodarja, trgovca Vrabca. Je devetnajstletna devojka, črnolaska in se imenuje Betka. « sem začel naštevati.

Debeluh je poskočil na stolu, ki je klavrno zajecal pod njim, ter zaklical navdušeno: »Betka? Kako srčkano ime! Gotovo je Betka Vrabčeva tista lepota, ki sem jo včeraj videl in vzljubil!«

»Hm. Mogoče... V pritličju, vrata št. 19, stanuje sodni sluga Jakob Rodendron. Ima hčerko črnolasko. Ta je Zalika.«

»Zalika? Hurá! Ta bo prava. Ona je tista, ki mi je ranila srce. Prepričan sem, da je ona. Še danes jo zasnovim... Pa vendar, nadaljujte!«

»V drugem nadstropju, levo, stanuje bančni ravnatelj Fricko Čuk. Ta gospod ima tudi hčer, črnolasko — z imenom Margaretka. Nadstropje višje pa stanuje vdova po učitelju Petelinu. Imava dve hčeri, obe črnolaski. Ena je Vera, druga pa Luci. Nasproti mojemu stanovanju pa ima svoj kvartir upokojeni profesor Kavka. Pri njem stanuje njegova mlada sestra Ela, črnolaska, jačo lično dekle.«

»Ah! Torej profesorjeva sestra Ela, je tista lepa črnolaska, katere podoba sem si tako globoko vtisnil v srce! Ne more biti drugače. Ravno Ela Kavka je prava! Notranji glas mi pravi to... Takoj odidem domov, se preoblečem in potem — snuži! Elo!«

In gospod Veja je skočil na noge, si poveznil na glavo svoj ogromni cilindar in se žurno zatrkilja skozi vrata na ulico.

Tudi jaz sem zapustil kavarno. Vrnil sem se v svojo stanovanje. Moje mlade žene ni bilo doma. Vsedel sem se k mizi in se zatopil v časopis. Zdalci je nekdo potrkal na vrata in na moj oziv se je v sobo prikotala mala obsežna oseba gospoda Veja.

»Nu, kako se je iztekla vaša snubitev?« sem vprašal radovedno. »Ali vam smem častitati kot srečnemu ženinu?«

PO SVETU

× Mož, ki z golo roko razbija granitno skalo na drobne kose. Svedli so znani po svoji izredno visoki postavi in po močno razvitem mišičevju. Zato tudi ni prav preveč čudno, če se je prav na Švedskem rodil mož, ki danes velja za najmočnejšega na svetu. Pravijo, da je to 28 letni Nils Nilsson, po poklicu kovač, a je pred nedavnim vzel slovo od svojega nakovala in težkega kovaškega kladiva in si izbral drug, donosnejši poklic. Nastopati je namreč začel po raznih varietejah na južnem Švedskem in tudi na Danskem. Pri enem svojih zadnjih nastopov je pred številnim občinstvom, ki je kar strmelo vanj, nosil po odru na svojih močnih plečih težko mizo, na kateri je sedelo nič manj ko 18 ljudi. Vsi ti ljudje so skupaj tehtali 1884 kg, torej precej dobro poldrugo tona. Čudovito moč pa ima ta Šved tudi v svojih rokah. Z golimi pestmi je pred začudenim občinstvom razbijal na drobne kose granitno skalo. To mu je šlo celo dosti bolje od rok, kakor pa, če bi mlatil tisto granitno skalo s težkim kladivom. V hipu je potem raztrgal tudi 40 igralnih kart skupaj.

× Kaj bi bilo, če bi pse in mačke iztrebili? Ljudje, ki nimajo prav nobenega srca in tudi ne možganov — piše nekdo iz Pariza — se na vso moč zavzemajo, da bi iztrebili vse pse in vse mačke samo zato, da bi na ta način ljudem ostalo več živil v teh »racionaliranih« časih. Čeprav — piše dalje tisti Parizan — dnevni obrok za psa, še manj pa za mačko nikakor ne bi zadoščeval, da bi si utešil glad kak otrok, vendar bi bila škoda, ki bi nastala zaradi iztrebljenja psov in mačk, teh velikih človeških prijateljev, naravnost ogromna. Tisto malenkost hrane, ki bi jo s tem prihranili, bi požrle škodljive živali, kakor n. pr. miši, podgane, vrabei in kosi: ki bi se prav zato, ker ne bi bilo mačk, silno razmnožili. Da, požrle bi te škodljive živali še dokaj več kakor pa psi in mačke. Navadno že samo zato te škodljive živali ne delajo svojih gnezd in ne valijo mladičev, ker čutijo, da je nekje v bližini kakšna mačka ali pes. Zato bo pač dosti pametneje — končuje dobrosrčni Parizan — če pustimo pse in mačke lepo pri miru, ker človeku dokaj več koristijo, kakor pa mu s tem, da jih je tudi treba hraniti, škodijo.

× Berilij je kovina bodočnosti. Ze kakšnih deset let je tehnikom, ki se ukvarjajo s poskusi in izdelovanjem novih kovinskih zlitin, znano ime »berilij«. Je to neka nova kovina, ki ji obetajo še veliko bodočnost, oziroma jo kratkoma-

Gospod Veja je molče odkimal. Odkril se je in si začel sopihajoč orisati znojno plešo.

»Ali niste bili pri vpokojenemu profesorju, gospodu Kavki?« sem se čudil. »Torej njegova sestra Ela ni tista lepa črnolaska v katero ste se včeraj zagledali?«

»Ne, ni,« je sopihal debeluh. »Ta Ela ni prava, in tudi Betka Vrabčeva ni podobna tisti krasotici, ki sem jo včeraj videl.«

»Mogoče bo Zalika Rodendronova prava...«

»Videl sem jo. Tudi ona ni tista moja črnolaska z ulice.«

»Torej bo pač Margaretka Čukova...«

»Niti v sanjah. In hčeri učiteljeve vdove takisto ne.«

»Potem vašega srčnega ideala sploh ni v tej niši.«

»Trdno sem prepričan, da stanuje črnolaska, ki jo iščem, ravno v tej hiši!« — se je veril gospod Veja. »Pomislite dobro, gospod Maks. Gotovo prebiva v tej hiši še kakšna črnolaska, nedvomno! Spomnite se, gospod Maks!«

Medtem sem se pričel jaz neusmiljeno mučiti, da bi se domislil, ali se skriva kje v hiši še kakšna »sedma« črnolaska, je gospod Veja pristopil k oknu in začel gledati na ulico. Mahoma se je debeluh okrenil proti meni in zaklical:

»Gospod Maks, ali vidite tam ono damico, ki je pravkar prišla iz sosednje hiše. To je ona, moj ideal, moja črnolaska! Da, to je dama, v katero sem se včeraj zaljubil! Evo, naravnost sem proti hišnemu vhodu prihaja. Joj, kako strašansko je lepa, kako jo ljubim!... Ali jo poznate, gospod Maks? Povejte mi kdo je ta krasotica?«

Priskočil sem k oknu, ravno ko je ženska prišla do hišnih vrat in stopila v vežo. Njenega obraza sicer nisem mogel več videti, a spoznal sem jo vseeno.

Zasmejal sem se in rekel: »Gospod Veja, te dame vam pa ne bi svetoval zasnoviti, če tudi vam je všeč. Kajti ona je že moja žena!«

Gospod Veja je presenečen odprl usta. Rekel ni nič. Pobraj je svoj vesoljni cilindar in molče izginil skozi vrata, ki jih je v naglici celo pozabil zapreti.

lo imenujejo kar »kovina bodočnosti«. Možnosti njenega uporabljanja so res naravnost neskončne, pravi neko poročilo iz Berlina. Ime je ta nova kovina dobila po na pol dragem kamnu berilu, ki je neke vrste smaragd. Ze starodavni rimski cesar Neron je nosil naočnik iz berila. Berilij pa je lahko kovina, katere svojstvena težaja je zelo majhna, komaj dve tretjini tolikšna, kakor svojstvena teža aluminija. Pred 10 leti se je prvič posrečilo tehnikom narediti to kovino, in sicer na ta način, da so beril izpostavili temperaturi 1400 stopinj Celzija. Kemični postopek pri tem je zelo zamotan. V nasprotju z aluminijem je berilij zelo trda kovina. Najznačilnejša lastnost te »kovine bodočnosti« je v tem, da povečuje električno prevodnost bakra. Baker je, kakor znano, slab prevodnik elektrike. Treba mu je dodati od 0.1 do 0.4 odstotka berilija in že dosežemo, da se električna prevodnost bakra zviša za četrtino. Poleg tega žarki »X« 17 krat lažje prodirajo skozi berilij, kakor pa skozi aluminij. Najbolj važno pa je pri beriliju, da se zelo lahko spaja s težkimi kovinami, Baker, nikel, kobalt in železo postanejo šestkrat trši in odpornejši, če jim dodamo le silno majhno količino berilija. Zlata bronca in berilija je na primer celo trša, kakor najboljše jeklo. Tudi v jekleni industriji zadnje čase že izdelujejo zlitine z berilijem.

X Alfonz Kastiljski je leta 1368 ustanovil neke posebne vrste viteški red, s katerim je skušal doseči res nekaj svojevrstnega, namreč to, da ljudje ne bi jedli več česna. Uživanje česna je tedaj zlasti med »boljšimi« ljudmi postalo takšna razvada, da so ti ljudje že mislili da brez česna sploh ni mogoče živeti. In res so se člani tega »viteškega« reda zavezali, da nikdar več ne bodo jedli česna, če pa bi kdaj le prelomili svojo obljubo, naj jih vodstvo »protičesenskega« reda izključi.

X Največje kapitalistično podjetje na svetu. Ameriška telefonska in brzojavna družba, znana pod imenom Bell System, je največje kapitalistično podjetje na svetu. Ima namreč 454.000 nastavljenecv. Podjetje pa je zanimivo tudi zaradi tega, ker se ima zahvaliti za svoje življenje dr. Grahamu Bellu, možu, čigar ime je zvezano z imenom Tomaža Alve Edisona. To podjetje je še vedno najbogatejše na svetu. Skupno imetje tvrdke presega več ko sto milijard lir. Po takem stoji na čelu vseh ameriških podjetij. Koncernu Bell je podložnih 21 telefonskih družb v Zedinjenih državah in več nego 15 od 20 milijonov telefonskih aparatov v Ameriki. Družba instalira letno po 900.000 telefonskih naprav. Konec leta 1910 je bilo napeljanih 11.642.212 milj žic za telefon. da-

nes pa obsega telefonsko omrežje sistema Bell 69.519.425 milj. Na stični stopnji se gibljejo ogromni dohodki družbe, ki znašajo v letu povprečno šest milijard lir. Čisti dobiček znaša kake tri milijarde lir. Končno ni nič manj zanimivo vedeti, da ima to ogromno podjetje veliko število deimicarjev, ki jih je celo več nego nastavljenecv, namreč 470.000.

X Huda borba z volkom. Bilo je v neki vasi blizu Prištine v Macedoniji. Tamkajšnji kmet Ladislav Karamazov se je zadnjič sredi noči zbudil ker je njegov pes ovčjak le preveč hudo lajal. Nekaj časa je poslušal to nenavadno lajanje, potem pa je skočil s postelje, odprl okno, da se prepriča, kaj naj bi to pomenilo. Pograbil je mimogrede tudi svojo puško in jo nameril skozi okno če bi morda opazil kaj sumljivega ali nevarnega. A zagledal ni nikogar razen svojega zvestega psa, ki ga je okrog hiše podil volk. Kmet ki je imel svojega psa zelo rad, ni pustil da bi mu ga volk raztrgal. Zato je brž odprl hišna vrata in mu hitel na pomoč. Cim pa je pes zapazil, da so se hišna vrata odprla, je smuknil čez prag, volk pa za njim. Obs sta se drug za drugim zapodila v kuhinjo ter se začela klati, pri čemer sta renčala in cvilila tako, da so se zbudili vsi domači in prihiteli gledat, kaj se dogaja. Iz svoje spalnice je pridrvela tudi kmetova žena, a čim je odprla vrata, sta se besni živali že zapodili v sobo ter tam nadaljevali z borbo. Medtem pa je že prihitel v spalnico kmet s puško ter dvakrat ustrelil na volka in ga ranil. Zverina je zaslutila, da temu neenakemu boju ne bo kos in je naglo pobegnila. Kmet pa jo je ucvril za njo kar bos, čeprav je bilo tisto noč zunaj izredno mrzlo. Skoraj 4 km te baje nasledoval ranjenega volka. Slednjič se mu je le posrečilo da se je volku približal na tolikšno razdaljo da je spet lahko streljal nanj. Se nekajkrat ga je zadel, dokler se zverina nazadnje le ni stegnula. Kmet je volka zmagoslavno vrzel čez rame in ga odnesel domov, kjer ga je naslednji dan ponosno razkazoval sovaščanom.

X Največ tobaka poževečijo Norvežani. Norveška ki ima komaj dobre tri milijone prebivalcev je tista evropska dežela ki porabi razmeroma največ žvečilnega tobaka in je tudi glede porabe tobaka za njuhanje takoj za Švedsko kot prvo v Evropi. Leta 1939 to je v zadnjem letu, o katerem so na razpoložbo že zanesljivi podatki, je bilo pripravljenega okrog 3.000.000 kg tobaka, od katerega so ga porabili 1.110.000 kg za smotke, 1 milijon rezanega tobaka, 600.000 kg žvečilnega tobaka, 200.000 kg njuhanca, 100.000 kg pa za cigarete. 80% vsega tobaka so Norvežani kupovali v Združenih ameriških državah, ostalih 20 odstotkov pa v vzhodnih deželah. V nasprotju s Finsko in Baltičkimi državami, kjer so po zgledu Švedske povsod uvedli državni monopol za tobak in tobakne izdelke, sta danska in norveška vlada vedno ostro nastopali proti monopolizaciji tobaka. Norveška ki meri 322.000 štirinajstih kilometrov ima zelo malo zemlje ki bi jo bilo mogoče s pridom obdelovati. Norveške oblasti pa se v zadnjem času zelo prizadevajo, kako bi povečale površino za obdelovanje prikladne zemlje saj je takšne dozdaj res zelo malo, komaj kakšnih 5%. Če pa je na Norveškem letoletno vreme ki je precej mrzlo in deževno, prikladno za gojitev tobaka, je še vprašanje, ki ga bodo morali rešiti s poskusi. Takšna rešitev le še najbolj zanesljiva.

X Čudovite pevke med žuželkami. Na Japonskem žive žuželke, ki imajo baje čudovite sposobnosti za glasbo. O tem pričajo njihovi glasovi, kakršnih drugod po svetu človek neliši. Med tistimi žuželkami, ki najbolj slove kot odlične »pevke«, so na primer sazumuani in mateamuši. Prva je po hrbtu črna, po trebuhu pa bela. Čeprav so sazumuani silno majhni, vendar njihov glas, kadar pojo »v zboru«, zelo spominja na šum kakšne večje reke. Mateamuši, ki se najraje drže borovcev, pa baje prepevajo tako mlo in sladko, da človeka kar očarajo. Omembe vredna je potem tudi žuželka hatuo risuš, na videz podobna našemu zelenemu črčku. Kadar hatuo risuš pojo, se človeka zazdi, kakor da posluša ropotanje stavev in čolničkov. Pri tem pa gibljejo s svojimi prednjimi nožicami tudi natanko tako kakor kakšne terice. Zelo presenetljiva je dalje tudi neke vrste kobilica, ki ji Japonci pravijo kirigirisu in ki oddaja skoraj točno takšne glasove kakor tamkajšnji ljudje, kadar govore svoj jezik. In slednjič naj omenimo še nočno kobilico, imenovano kucuvamuši. Kadar se ta žuželka oglasi, dobiš vtis, kakor da je nekje v bližini zapiskal parni stroj. Med takšnim svojim petjem pa se včasih oglasi natančno tako, kakor bi kdo udaril na gong.

X Kitajci in Indijci imajo še danes navado, namazati bolnika, ki ima koze, po vsem telesu z medom. To namreč pospešuje zdravljenje in prepreči, da bi koze zapustile na človeku kakšne brazgotine ali podobne zunanje sledove.

SMEŠNICE

DOBRE VOLJE.

Komik je srečal na cesti prijatelja, ki ga je vprašal:

»No, kako se ti godi?«
»Hvala, bolje ko jutri.«

PREPOZNO

»Zakaj imaš vozel na robcu?«
»Da ne pozabim, da sem se vpisal pri trezni mladini...«
»Saj si vendar pravkar izpil kozarček žganja!«
»Da, da... žal opazim vozel vselej šele takrat, ko si z robcem obrisem usta.«

PRI MODISTKI

»Braja sem, da ste dobili pet sto novih klobukov...«
»Da, milostiva!«
»Ali bi jih lahko pomerila?«

GOVORNIK

»Gospodje, dvignil bom svoj glas, da se bo slišalo po vsej državi, od meje do meje, od severa do juga, od vzhoda do zapada, da, celo še onstran meja...«
»Glas iz ozadja:«
»Prosim, glasnejte!...«

ZDAJ PA UGIBAJ!

»Oče, zakaj imenujejo ženske slabotni, moške pa močnejši spol?«
»Saj to ni vselej res, sinko! Slabotni spol je pogosto močnejši spol zaradi slabotnosti močnejšega spola do slabotnega spola.«

V SOLI

Mali Jurček pogrkuje črko »r«. Učitelj ga hoče naučiti pravega izgovora in mu ukaže:
»Jurček, reci: prašič!«
»Komu pa? Ali vam?«

DOLGI LASJE

»Moja sestra ima gotovo najdaljše lase. Kadar jih odveže, ji padejo do pasu.«
»Hm, prava reč! Moja teta ima kito, in kadar jo odveže, ji pade včasih celo na tla.«

STOPNJEVANJE

»No, Jereb, ali je mogoče stopnjevati samostalnik?«
»Da, gospod učitelj.«
»Katerega?«
»Najemnino, prosim.«

DOBER RACUNAR

Domača naloga se je glasila: »Na hiši je 67.850 lir dolg.« Kako dolgo je treba odplačevati mesečno po 250 lir, če je treba plačevati 7 odstotne, in kako dolgo, če je treba plačevati 6,5 odstotne obresti?«
Mihec je edini prinesel pravilno nalogo.
»Kako si pa to tako dobro izračunal?«
»Vprašal sem v Kreditni banki.«

MALI OGLASI

ZELENJADNA SEMENA

dobe podružnice in člani pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu v Franciškanski ulici št. 6, I. nadstropje. — Vrtnarski odsek SVD.

DESKE

vseh vrst, okrogel trd les, posamezne wagone ponudite z navedbo cene na oglasni oddelek »Domovine« pod šifro »Izvoz«. D-103-I

LUCI

nimate. Kako pridete do luči? Pišite na naslov: Josip Otrin, Rakek 18. D-104-I

Krizanke

Besede pomenijo: **N**avpično: 1. naziv starogrških vladarjev, 2. podoba, 3. angleško ime, 4. osebni zaimek, 7. skrajna točka zemlje, 9. otok, 12. izraz za gospoda na severu, 13. naziv za Karla Maya, 14. nekdanji vladar, 18. bivališče beduinov, 16. naselje, 17. koristna rastlina; **V**odoravno: 1. osebni zaimek, 3. moško ime, 5. mesto v Italiji, 6. žensko ime, 8. predlog, 10. reka v Sibiriji, 11. kemična formula, 12. reka v Italiji, 14. čista mast, 16. pripadnik naroda v Afriki za cesarja Justinijana, 18. glagolska pripona, 19. predlog, 20. kraj.

RESITEV ZADNJE KRIZANKE

Vodoravno: 1. rep, 4. kol, 6. nabob, 8. ded, 9. zajec, 11. par, 12. res, 13. moč, 15. oka, 16. gajde, 17. car, 18. ave. — **Navpično:** 2. en, 3. padar, 4. koder, 5. ob, 7. bej, 9. zaloga, 10. cerkev, 14. čar, 15. oda.